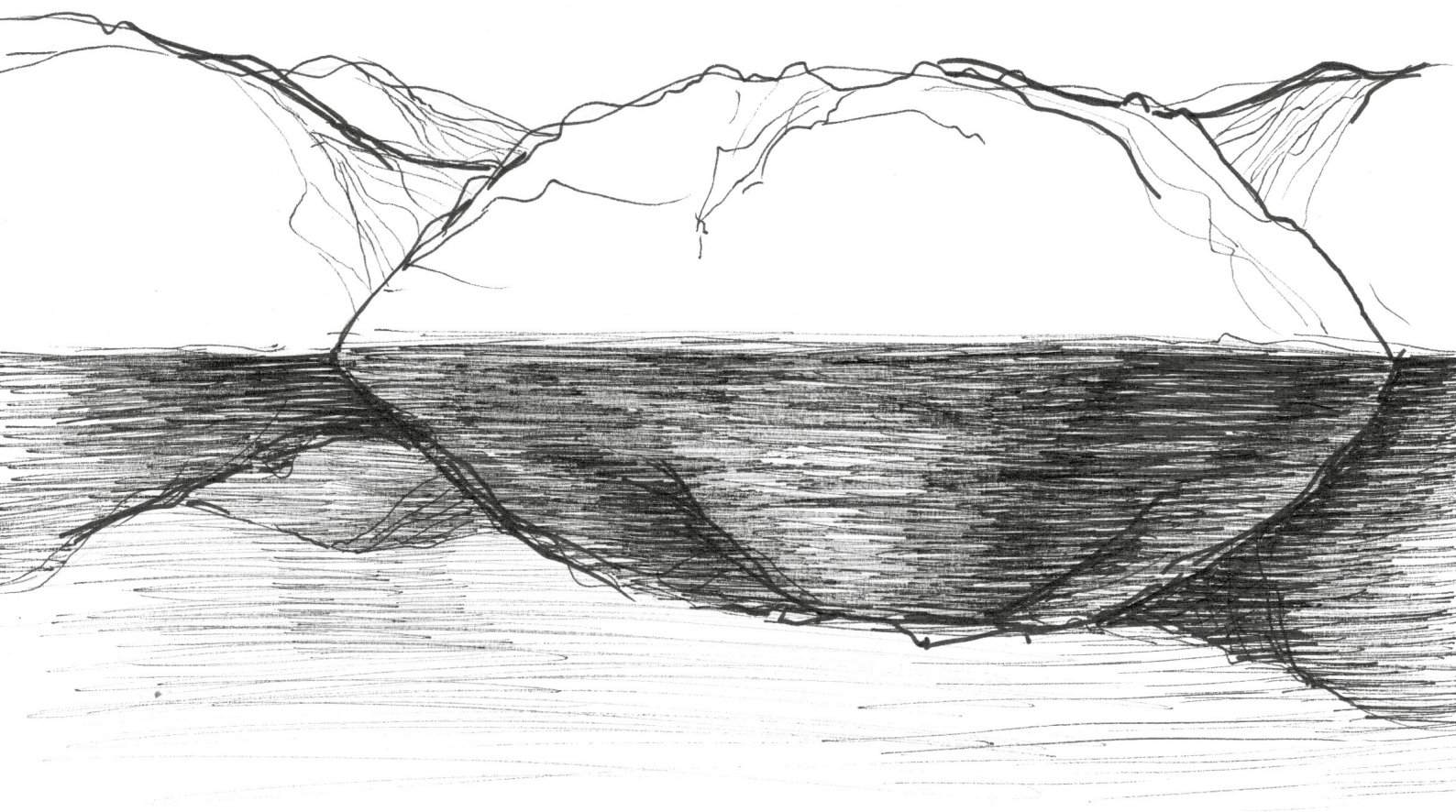

H r a d i š t k o
MEZI_ŘEČÍ

DIPLOMNÍ PRÁCE

Revitalizace centra obce

Štěpánka Jerhotová

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Štěpánka Jerhotová

vedoucí práce: Ing. Vladimír Sitta

ústav Krajinářské architektury

Fakulta architektury ČVUT

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

1/PŘIHLÁŠKA na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Štěpánka Jerhotová

Datum narození: 25. 6. 2000

Akademický rok / semestr: 2024 / zimní

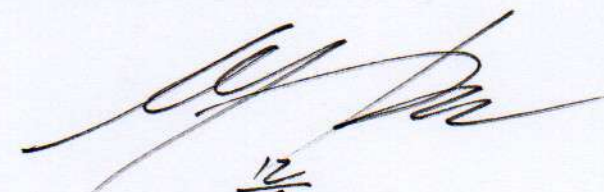
Ústav číslo / název: 15120 / Ústav krajinářské architektury

Vedoucí diplomové práce: Ing. Vladimír Sitta

Téma diplomové práce – český název: Hradištko: Mezi-řečí

Téma diplomové práce – anglický název: Hradištko: Between The Rivers

Podpis vedoucího diplomové práce:

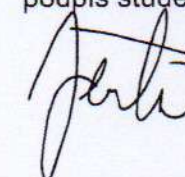
$\frac{12}{9}$
24

Prohlášení studenta:

Prohlašuji, že jsem splnil/a podmínky pro zahájení diplomové práce, které stanovují „Studijní plán“ a směrnice děkana „Státní závěrečné zkoušky na FA“.

V Praze dne
9. 9. 2024

podpis studenta

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
Zadání diplomové práce
Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Štěpánka Jerhotová

datum narození: 25. 6. 2000

akademický rok / semestr: 2024 / zimní
studijní program: Krajinářská architektura
ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
vedoucí diplomové práce: Ing. Vladimír Sitta

téma diplomové práce: Hradištko: Mezi-řečí
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Diplomová práce se věnuje území obce Hradištko, které se dělí na části Brunšov, Rajchardov, Hradištko a Píkovice. Bližší zaměření práce je centrum části Hradištko. Práce se zabývá péčí o místní kulturní hodnoty, krajinu a revitalizaci centra obce s respektem k jeho historii, ale zároveň reaguje na dnešní klimatické a sociální potřeby. Cílem práce je návrh funkčních infrastruktur na území obce, například veřejných prostranství, modrozelenou infrastrukturu související s obnovou původního rybníku a reakcí na klimatické změny. Vizí návrhu je také přítomnost a zobrazení místní bohaté historie ve veřejném prostoru a krajině. Vznikající návrh by měl pomoci obci vytvořit jasné a uspořádané centrum, náves, místo pro společenské události atd. Uspořádání bude založeno na historické podobě obce a zároveň využije prostorů, jejichž funkce již zanikla, pro nově žádané funkce.

2/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Textová část

- Analytická část (komplexní analýza řešeného území)
- Anotace diplomové práce a úvod do tematiky
- Popis a zdůvodnění koncepce a návrhu
- Popis dílčích částí v souladu s výkresovou dokumentací

Výkresová část

- Výkres širších vztahů
- Výkres problémů a hodnot
- Celková situace
- Detailní situace dílčích lokalit
- Řezy a řezopohledy
- Vizualizace
- Materiálová a konstrukční řešení, mobiliář, vegetace

3/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- Fyzický model
- Plachta 4xA1
- Portfolio 2xA4
- Digitální odevzdání

Konkrétní zadání a řešení může být upřesněno v průběhu zpracování diplomové práce se souhlasem vedoucího a asistenta diplomové práce.

B.

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

Datum a podpis studenta

9. 9. 2024

Datum a podpis vedoucího DP

12
9
24

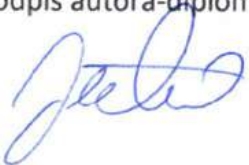
Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY		
AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Štěpánka Jerhotová AR 2024/2025, ZS NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) HRADIŠTKO MEZI_RČÍ (AJ) HRADIŠTKO BETWEEN THE RIVERS JAZYK PRÁCE: ČESKÝ		
Vedoucí práce:	Ing. Vladimír Sitta	Ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
Oponent práce:	Ing. arch. David Kraus	
Klíčová slova (česká):	Hradištko, Hradištko pod Medníkem, veřejné prostranství, centrum obce, obnova centra obce, sdílený dopravní prostor, náves, obnova sadů, obnova rybníku, modrozelená infrastruktura, reakce na klima, historie v současnosti	
Anotace (česká):	Práce se věnuje obnově centra obce, které je v současné době nereprezentativní a nemá jasně vymezené funkce. Návrh přistupuje s respektem k bohaté historii Hradištka a staví na ní základy uspořádání prostranství. Cílem návrhu je vytvořit centrum, které vyzdvihuje vlastní historii a zároveň splňuje nároky moderní doby, včetně reakce na změnu klimatu, především díky komplexní modrozelené infrastruktuře a obnově původního rybníka.	
Anotace (anglická):	The design focuses on the center of the city which is not representative and doesn't have clear functional arrangement of space. The design respects rich history of the city and builds on top of it. The goal is to create a center which embraces its own history and fulfills modern requirements, including response to the climate change, especially by the blue-green infrastructure and renewal of a historical basin.	

Prohlášení autora
Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne
3/1/2024

podpis autora-diplomanta

OBSAH

I. ANALYTICKÁ ČÁST

01_ŠIRŠÍ VZTAHY.....	15
02_CHARACTER POVLTAVÍ A POSÁZAVÍ.....	17
2.1. Území dvou řek.....	19
2.2 Zvlněná krajina.....	20
03_HISTORICKÝ VÝVOJ KRAJINY.....	21
3.1 Časová osa.....	23
3.2 Místní názvy.....	25
3.3 Historické mapování.....	26
3.3.1 Nejstarší mapování.....	26
3.3.2 Stabilní katastr.....	27
3.3.3 Ortofoto z 50. let.....	28
3.4 Od počátků do 17. století.....	29
3.4.1 Sekanka, Ostrovský klášter a premonstráti.....	29
3.4.2 Těžba zlata.....	30
3.4.3 Tradice plavby a vorařství.....	30
3.5 Pozůstatky baroka - 18. století.....	31
3.6 Počátky 20. století.....	33
3.6.1 Posázavský pacifik.....	33
3.6.2 Letovisko u soutoku.....	35
3.7 30.-40. léta.....	37
3.7.1 Vltavská kaskáda.....	37
3.7.2 Stavba mostu.....	39
3.7.3 Dřenice 1940.....	40
3.7.4 Vojenské cvičiště Waffen-SS.....	41
3.7.5 Koncentrační tábor Hradištko.....	43
04_PŘÍRODNÍ PODMÍNKY.....	45
4.1 Klima.....	47
4.1.1 Charakteristika klimatu dle Quitta.....	47
4.1.2 Charakteristika podnebí.....	48
4.2 Geologie.....	49
4.3 Pedologie.....	50
4.4 Vodní režim.....	51
4.4.1 Vodstvo.....	51
4.4.2 Záplavová území.....	52
4.4.3 Řiční krajina.....	53
4.5 Vegetace.....	54
4.5.1 Potenciální přirozená vegetace.....	54
4.5.2 Zalesnění.....	55
4.5.3 Změna zalesnění během 180 let.....	56
05_STRUKTURA OSÍDLENÍ.....	57
5.1 Uspořádání území.....	59
5.1.1 Využití území.....	59
5.1.2 Intravilán.....	60
5.2 Zástavba.....	61
5.2.1 Centra rozvoje zástavby.....	61
5.2.2 Typy zástavby.....	63
5.2.3 Typologie chatařských oblastí.....	64
5.3 Doprava.....	65

06_OBYVATELSTVO.....	67
6.1 Dle výsledků dotazníku 2023.....	69
6.1.1 Důvod pobytu na hradištku.....	69
6.1.2 Zaměstnání a vzdělání.....	70
6.1.3 Motivace zůstat na Hradištku.....	71
6.1.4 Hodnocení Hradištka.....	72
6.2 Občanská vybavenost.....	73

II. NÁVRHOVÁ ČÁST

ÚVOD.....	78
07_VYMEZENÍ ŘÚ.....	80
7.1 Řešené území.....	81
08_KONCEPT.....	83
8.1. Problémy v území.....	87
8.1.1 Stávající situace.....	87
8.1.2 Žádaná situace.....	88
8.2 Aktivní hrany.....	89
8.3 Aktivní a klidové zóny.....	90
8.4 Občanská vybavenost.....	91
8.5 Směry a napojení.....	92
09_NÁVRH.....	94
9.1 Situace.....	95
9.2 Náves.....	97
9.2.1 Autobusová zastávka.....	99
9.2.2 Kontejnery, zásilkové boxy a rozvaděč.....	100
9.3 Zámecká zahrada.....	101
9.3.1 Sady.....	101
9.3.2 Hřiště.....	102
9.3.3 Rastr výsadby.....	105
9.3.4 Útočiště živočichů.....	106
9.4 Retenční plochy.....	107
9.4.1 Oblast u cukrárny.....	107
9.4.2 Oblast nad návsí.....	111
9.5 Mola Pivovarského rybníku.....	115
9.6 Zpevněné povrchy.....	119
9.7 Mobiliář.....	121
9.7.1 Umístění.....	121
9.7.2 Navrhované prvky.....	122
9.8 Kulturní akce.....	123
9.8.1 Možné umístění akcí v centru.....	123
9.8.2 Pouť.....	124
9.8.3 Trhy.....	125

10_PŘÍSTUP K HISTORII.....	128
10.1 Stopy historie v návrhu.....	129
10.2 Argumentace úpravy památkové zdi.....	131
10.2.1 Odlišení starého a nového.....	131
10.2.2 Přidaná hodnota prostranství.....	132
11_VODA.....	134
11.1 Základní systém.....	135
11.2 Funkce retenčních ploch.....	135
11.2.1 Situace u nového rybníka.....	137
11.2.2 Situace nad návsí.....	138
11.2.3 Fungování průlehů.....	139
11.2.4 reference podobných systémů.....	141
12_VEGETACE.....	144
12.1 Osazovací plán.....	145
12.2 Obnova sadu.....	147
12.2.1 Severní oblast.....	148
12.2.2 Jižní oblast - hřiště.....	148
12.3 Obnova stromořadí.....	149
12.3.1 Stromy.....	149
12.3.2 Možné podrostové trvalky.....	147
12.4 Vegetace retenčních ploch.....	149
12.4.1 Dřeviny.....	149
12.4.2 Bylinné patro.....	152
12.5 Vegetace rybníků.....	153
12.5.1 Vliv vegetace na kvalitu vody.....	153
12.5.2 Dřeviny.....	154
12.5.3 Pobřežní a vodní rostliny.....	154
13_DOPRAVA.....	156
13.1 Základní princip centra.....	157
13.2 Parkovací stání.....	158
13.3 Napojení na stávající infrastrukturu.....	159
13.3.1 Turistické značení.....	159
13.3.2 Hromadná doprava.....	160
ZÁVĚRA PODĚKOVÁNÍ.....	162
ZDROJE.....	164

01_ŠIRŠÍ VZTAHY

Rozloha: 1 189 ha

Počet obyvatel: 2 222

Části: Hradištko, Pikovice, Rajchardov, Brunšov

[1]

Hradištko, v katastru uváděné jako Hradištko pod Medníkem, se nachází ve Středočeském kraji na jih od Prahy.

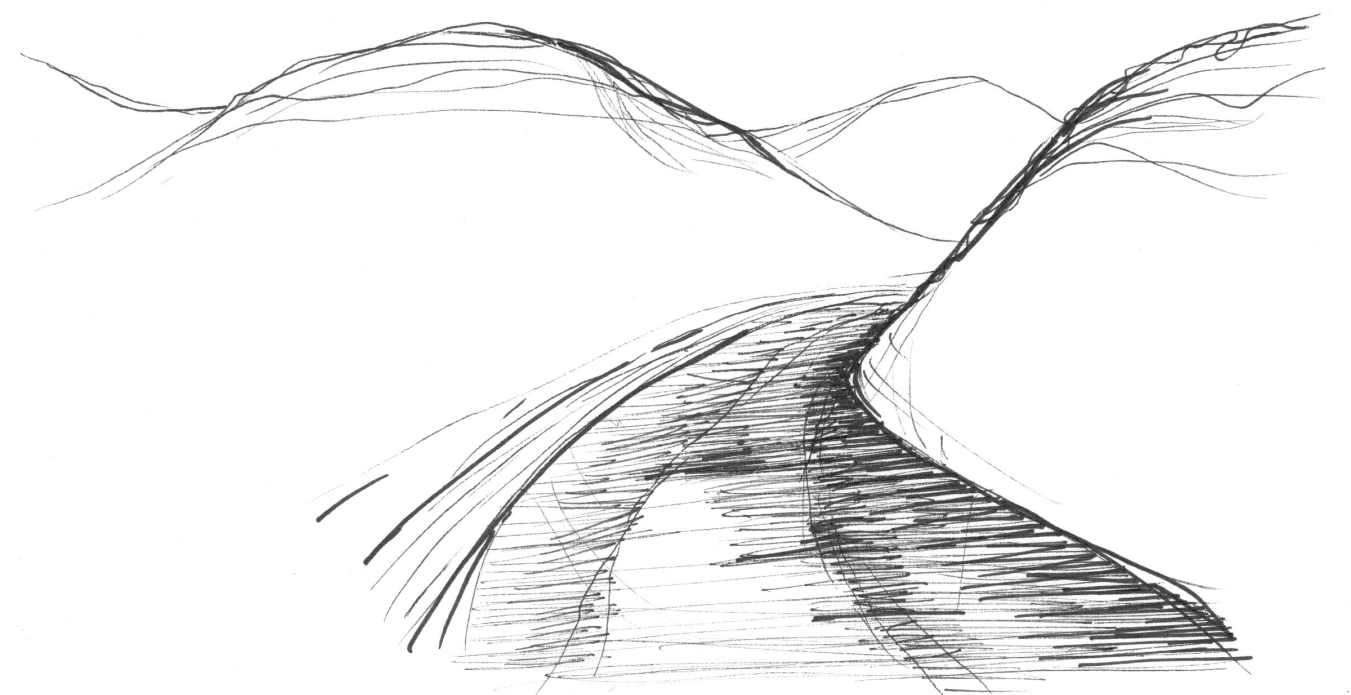
Z východu je ohraničeno řekou Sázavou, ze západu řekou Vltavou. Z Prahy je dostupné po silnici II/102, která vede podél Vltavy přes sousední obce Davle a Štěchovice. Se Štěchovicemi je Hradištko spojeno železobetonovým mostem Dr. Edvarda Beneše. Dostupné je také vlakem přes Petrov.

- Hradištko
- Okolní obce
- Vodní plochy

[11][12] 0 0,5 1 2 km

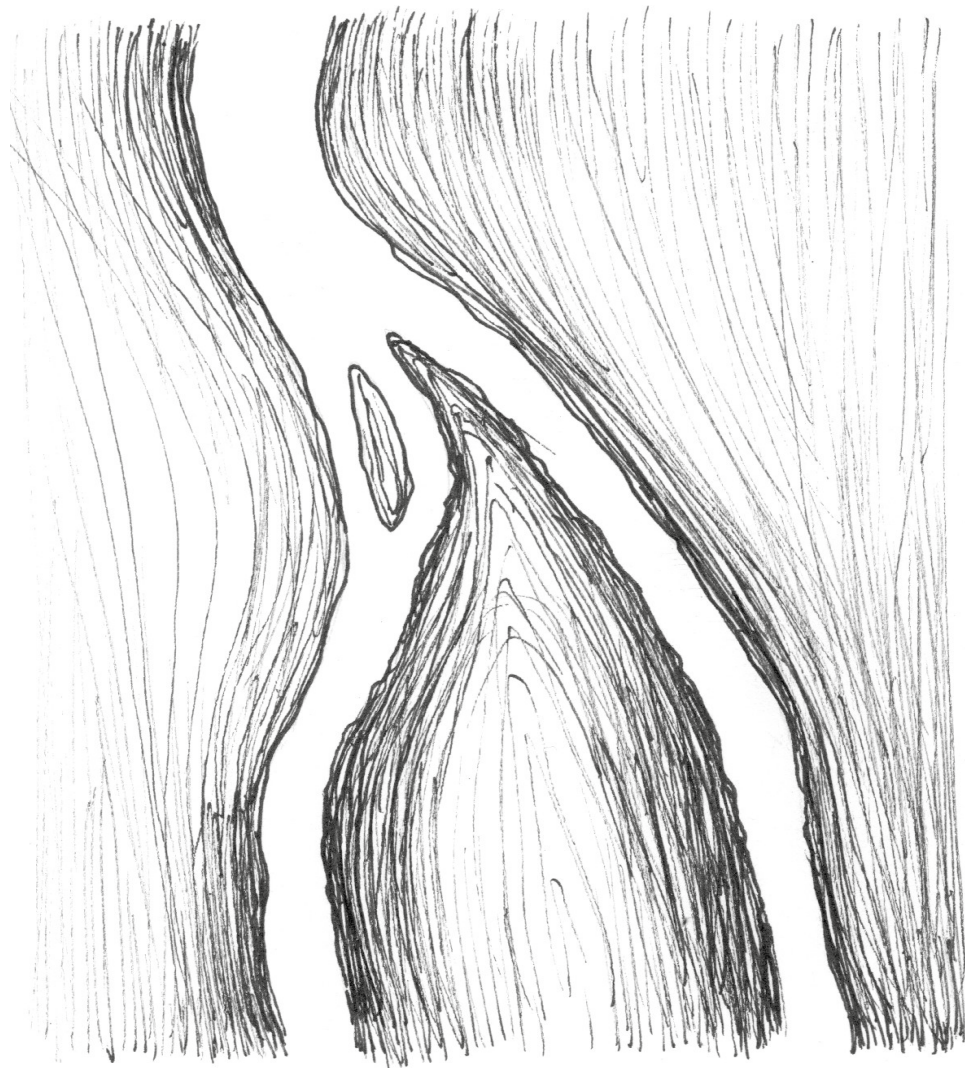
02_CHARAKTER POVLTAVÍ A POSÁZAVÍ

2.1 ÚZEMÍ DVOU ŘEK

Hradištko se rozkládá na ostrohu nad soutokem Vltavy a Sázavy. Území je definováno dvěma hlubokými říčními údolími a rozvolňuje se směrem na jihovýchod. Hrany strání na okraji obce nabízí mnoho vyhlídek na oba toky.

Díky takto vyvýšené poloze není většina obce nijak významně ovlivněna povodněmi. Konkrétní povodňová rizika a charakter místní říční krajiny je možné najít v kapitole 4.4 Vodní režim.

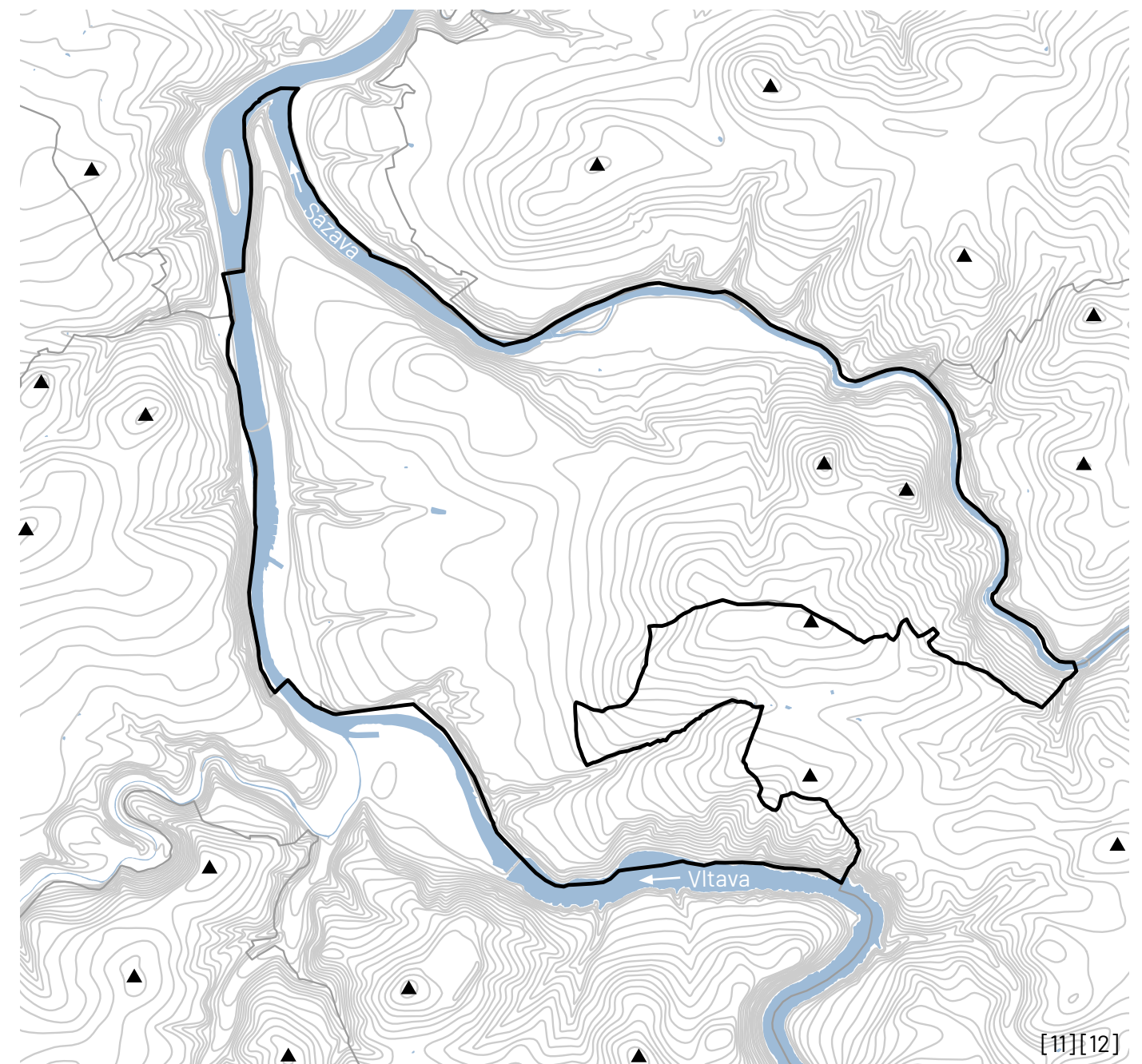
2.2 ZVLNĚNÁ KRAJINA

Při pohledu na vrstevnice zobrazené po 10 výškových metrech je vidět rozmanitý terén v okolí obce. Na severu obce se nad soutokem tyčí příkré skalnaté svahy, zatímco na jihovýchodě se již rozprostírají vlnité plochy. Krajina je velmi členitá i díky značnému množství drobnějších vrcholů.

Tvar terénu vytváří specifický morfologický rámec území, obě řeky se dají považovat za fixační linie. Místní krajina nabízí výhodnou chráněnou polohu, není tedy divu, že se na severu území nachází pozůstatky dávného osídlení (více v kapitole 3.4.1)

- ▲ Vrchol
- ▭ Hradištko
- Okolní obce
- Vrstevnice (10 m)
- Vodní plochy

0 0,75 1,5 km

03_HISTORICKÝ VÝVOJ KRAJINY

Nejstarší památky

- 1 osada Sekanka
- 2 klášter

Počátek 20. století

- 6 Posázavský pacifik
- 7 hotel Mašek
- 8 pikovická chatařská oblast
- 9 hotel Mandát
- 10 chatařská oblast na Brunšově
- 11 vodní cesta z Prahy a přístav na Brunšově

18.-19. století

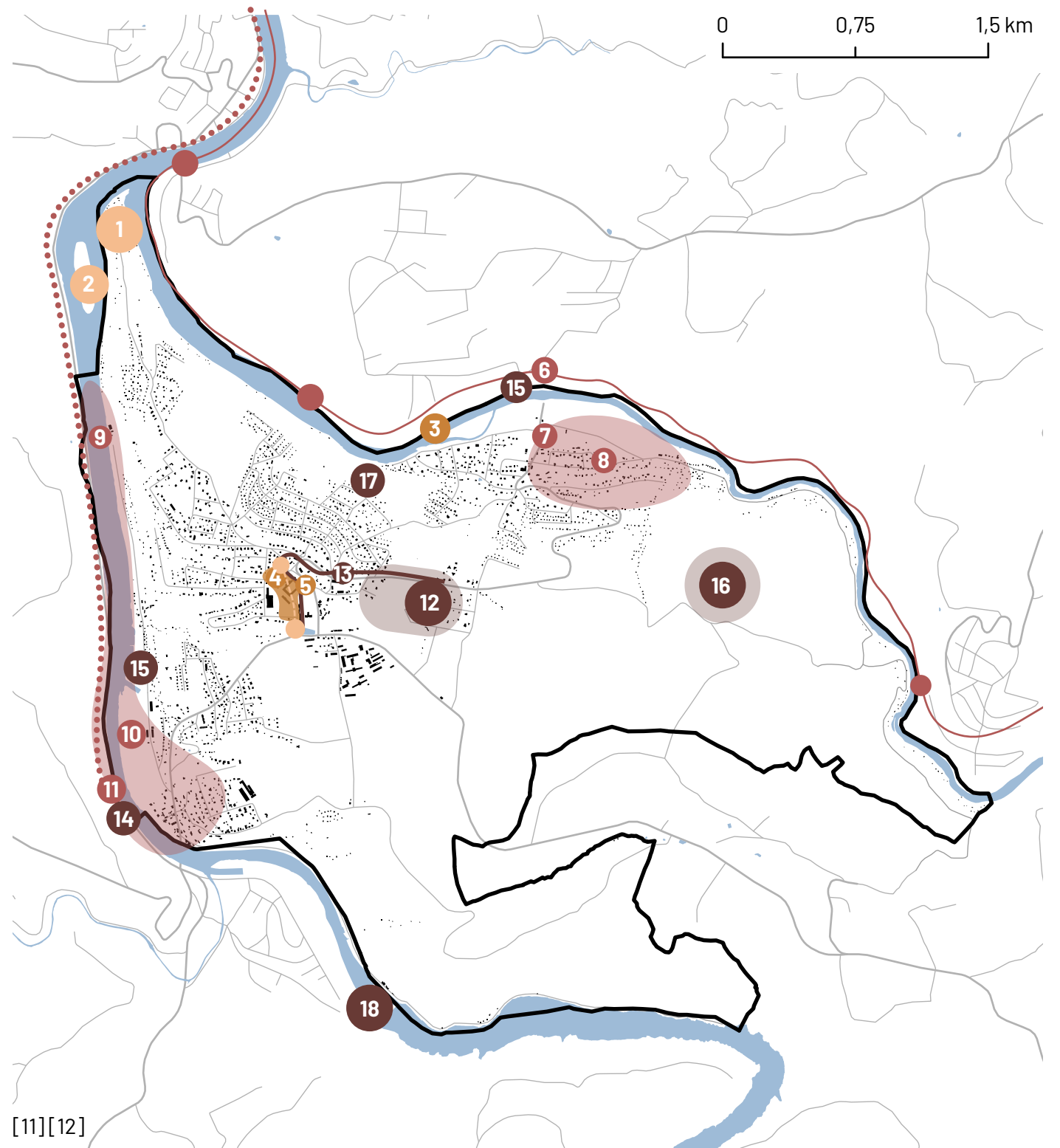
- 3 Píkovický mlýn
- 4 barokní zámek
- 5 ovčín

30.-40. léta

- 12 pracovní tábor Hradištko
- 13 vězni vystavěná dlážděná silnice
- 14 most Dr. Edvarda Beneše
- 15 vodní cvičiště SS
- 16 střelnice SS
- 17 zákopy
- 18 přehrada v. n. Štěchovice

- Cesta
- Vodní plochy
- Hradištko
- Stávající zástavba

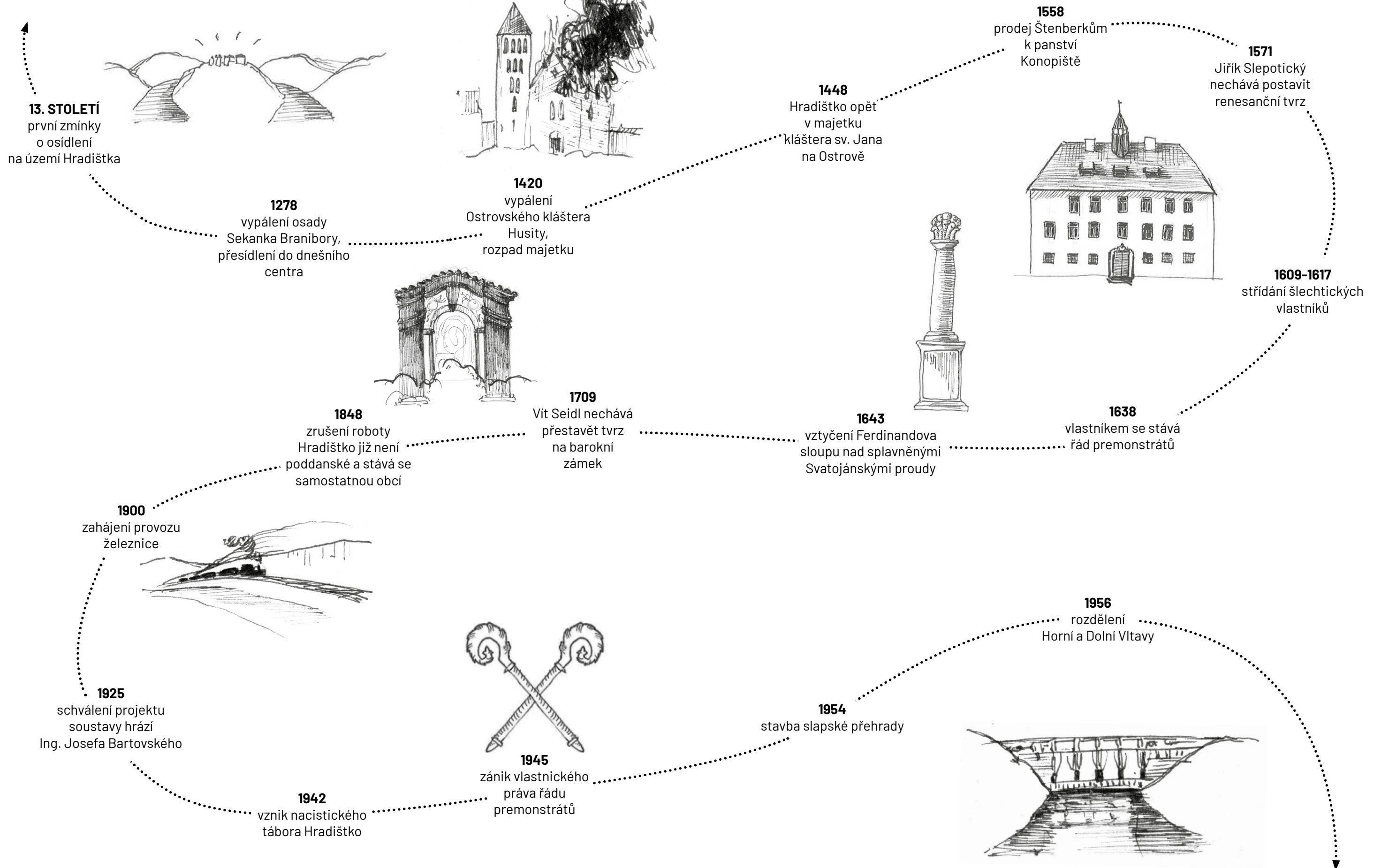
0 0,75 1,5 km

[11][12]

3.1 ČASOVÁ OSA

[26]

3.2 MÍSTNÍ NÁZVY

DOKLADY O RÝŽOVÁNÍ ZLATA

O těžbě a rýžování zlata svědčí i místní názvy Brunšov (z německého Brunnenseifen, což znamená rýžoviště) a Šlemín (od slova šlemit neboli rýžovat).

SEKANKA

Název historické vesnice na výběžku u soutoku Vltavy a Sázavy se zachoval dodnes, přestože samotná vesnice zanikla. [26]

SV. KILIÁN

Na ostrově sv. Kiliána stával Ostrovský klášter. [26]

VE ŠTOLÁCH

Tento místní název jasně odkazuje na dolnické stoly u hranic se Štěchovicemi. Byly objeveny při zemních pracích na Štěchovické přehradě v letech 1933-1944 [41]

ŠPEHÝRKA

Dle slovníku cizích slov pochází slovo špehýrka z němčiny a znamená malé okénko nebo výhled z něj. Souvisí také se slovem špeh, špehovat

[11][12][13]

3.3 HISTORICKÉ MAPOVÁNÍ

3.3.1 Nejstarší mapování

Mapy s postupem času nabírají na přesnosti a detailech. Již na 1. vojenském mapování je vyznačen ostrov sv. Kiliána a Pikovice. Na Müllerově mapě je v oblasti Hradištka vyznačeno pouze „Hradisko - Brunschau“ a je zvýrazněná kaplička. Na II. a III. vojenském mapování jsou zdůrazněny také strmé stráně kolem řek, přičemž sázavský břeh naproti Pikovicím je zobrazen v posledních letech před zásahem železnice. Zdá se, že v tehdejších dobách byly lesy o něco souvislejší než dnes, přesto však jsou jejich hranice velmi podobné těm dnešním.

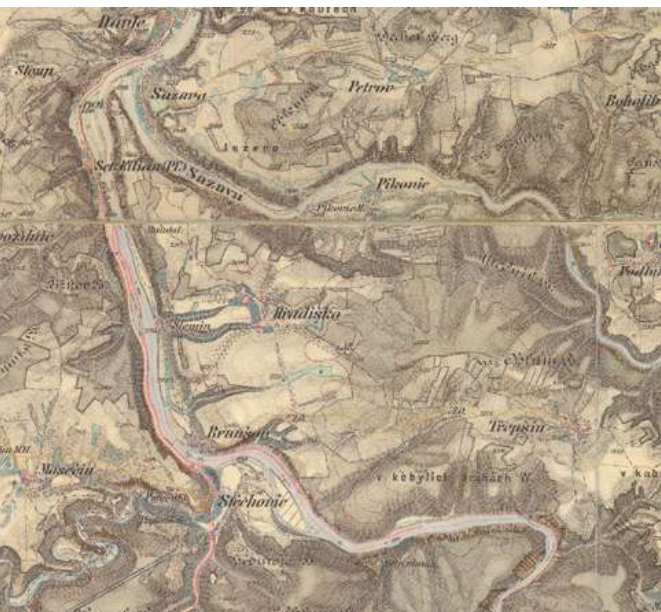
Müllerovo mapování, 1720 [2d]

I. vojenské mapování, 1764-1783 [2a]

II. vojenské mapování, 1836-1852 [2b]

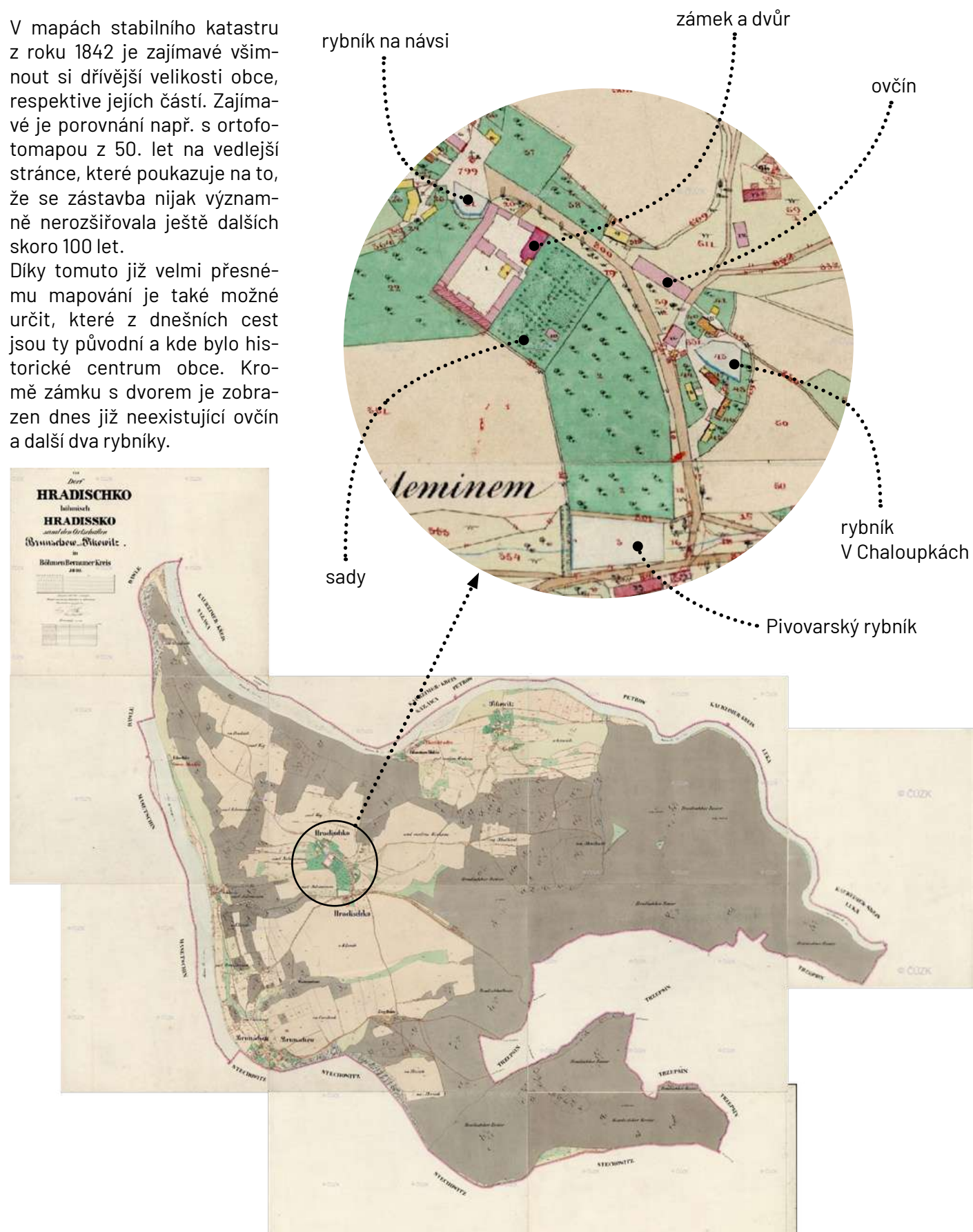

III. vojenské mapování, 1877-1880 [2c]

3.3.2 Stabilní katastr

V mapách stabilního katastru z roku 1842 je zajímavé všimnout si dřívější velikosti obce, respektive jejích částí. Zajímavé je porovnání např. s ortofotomapou z 50. let na vedlejší stránce, které poukazuje na to, že se zástavba nijak významně nerozšiřovala ještě dalších skoro 100 let.

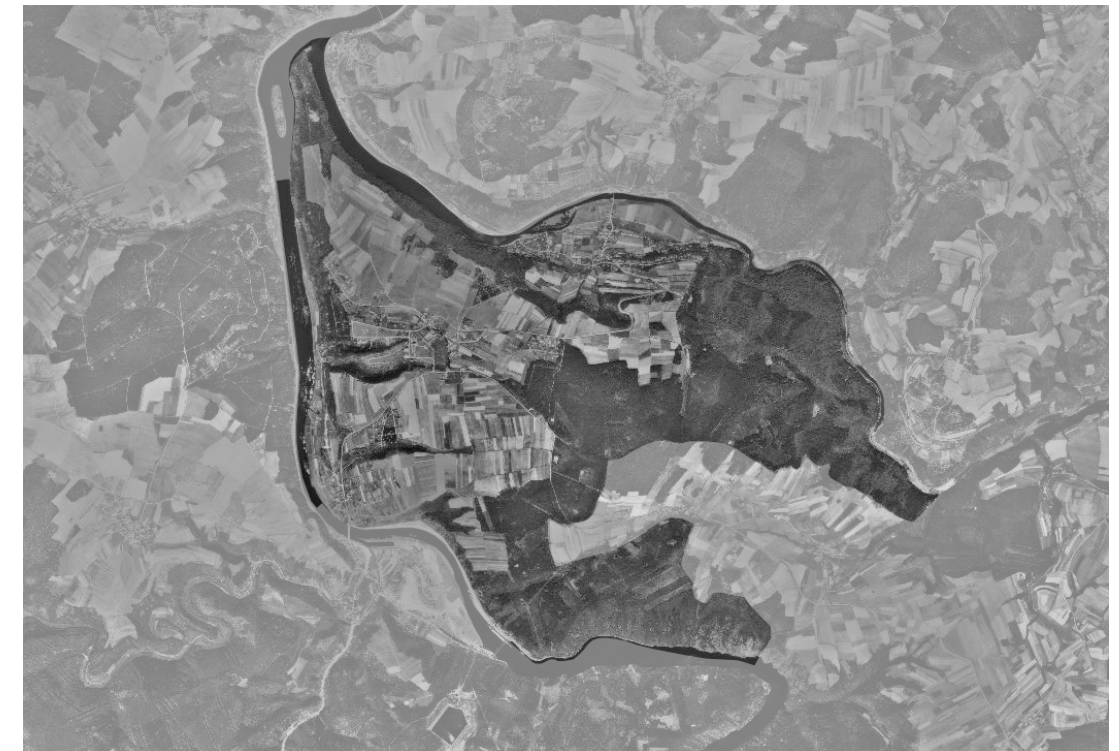
Díky tomuto již velmi přesnému mapování je také možné určit, které z dnešních cest jsou ty původní a kde bylo historické centrum obce. Kromě zámku s dvorem je zobrazen dnes již neexistující ovčín a další dva rybníky.

stabilní katastr, 1842 [7]

3.3.3 Ortofoto z 50. let

Při porovnávání ortofotomapy z 50. let s tou dnešní lze pozorovat zejména změny v hospodaření na zemědělských půdách. Na území Hradištko je možné kromě zcelování pozemků ve větší celky pozorovat také celkovou změnu využití pozemků - z původních drobných políček se za posledních 70 let staly rozsáhlé louky nebo plochy zástavby.

Historické ortofoto z 50. let [5]

Ortofoto 2021-2022 [5]

3.4 OD POČÁTKŮ DO 17. STOLETÍ

3.4.1 Sekanka, Ostrovský klášter a premonstráti

PRVNÍ OSIDLOVÁNÍ

Osídlení na Sekance, v nejvyšším cípu hradištského ostrohu, bylo řemeslnickým městem. Ve spojitosti s Hradištěm existují dvě hypotézy. Jako první se bere v úvahu možnost, že Sekanka bylo řemeslnické centrum, které bylo podporované zemědělským centrem z oblasti dnešního Hradišťka. Druhou hypotézou je, že po zániku Sekanky, který se datuje do roku 1278 po vyplenění Branibory, se nové centrum přesunulo níže. V obou případech by se jméno Hradišťko odkazovalo na hrazené město na ostrohu. [26]

PRVNÍ ZMÍNKY O HRADIŠTKU

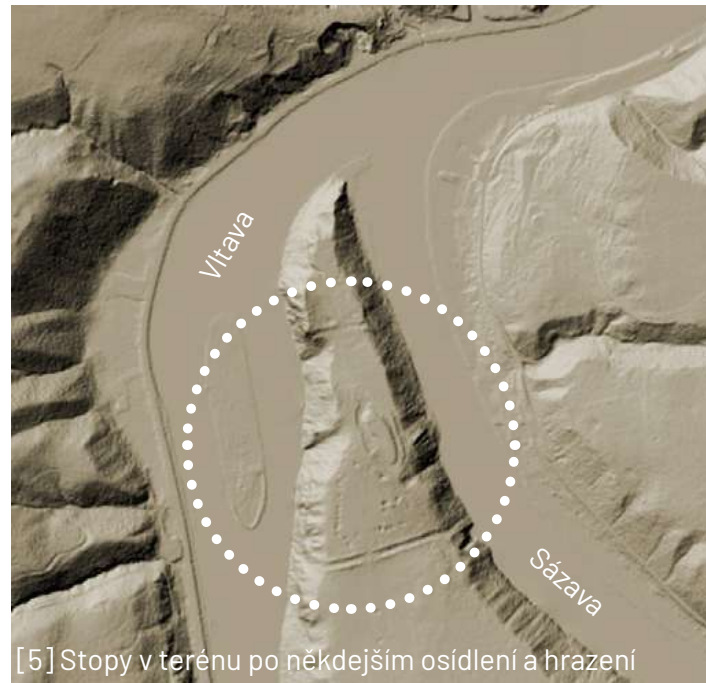
První písemná zmínka o Hradišťku pochází z roku 1310. Bylo zapsáno v bule papeže Klimenta V., která obsahovala kompletní seznam nemovitého majetku Ostrovského kláštera. Základy tohoto kláštera jsou dodnes patrné na ostrově mezi Hradištěm a Davlí. V bule je zmiňován také dvůr Řeň, který se předpokládá v oblasti dnešního Pivovarského rybníku. Spekuluje se tedy, že Hradišťko původně mohlo mít dvě hospodářská centra - řeňské u Pivovarského rybníku a hradištské o několikset metrů výše v oblasti zámku. [26]

VLASTNICTVÍ HRADIŠTKA V RÁMCI HISTORIE

V 15. století byl Ostrovský klášter vypálen Husity a jeho majetek byl rozdělen mezi různé šlechtice. Později v 16. století se Hradišťko vrátilo opět do vlastnictví Ostrovského kláštera. Mniši však tehdy již v klášteře u Davle nepobývali a Hradišťko tak bylo opakovaně prodáváno mezi různými šlechtickými vlastníky. Nakonec ho roku 1638 odkupuje kanonie řádu premonstrátů ze Strahova a Hradišťko zůstává v jejím vlastnictví dalších zhruba 300 let. [26, str. 12-34]

PREMONSTRÁTI A OPAT KRYŠPÍN FUK

Jak již bylo zmíněno, Hradišťko padlo do rukou premonstrátů v roce 1638. Pro místní krajinu byl jedním z nejvýznamnějších opatů Kryšpín Fuk, který nechává mimo jiné dokumentovat její podobu. Díky tomu vzniká panorama Davida Altmanna, nejstarší zobrazení střední Vltavy, schéma se stavbami na jejích březích a překážkami ve vodní cestě. Úpravy vodní cesty z Českých Budějovic do Prahy probíhaly již v 16. století, oblast Svatojánských proudů však stále zůstávala špatně prostupná a nebezpečná kvůli hlubokému skalnatému údolí s peřejemi. Kryšpín Fukovi k provedení úprav velmi napomohl patent kancléře Jiřího z Martinic, který nařizoval majitelům pozemků u vody býti opatu nápomocní. Kromě jezů a propustí na horním toku byla také upravována potahová stezka (po té se vory táhly pomocí koňské síly zpět po proudu) pomocí rozbíjení skal střelným prachem a odvalování balvanů z cesty. Po ukončení prací, na podzim roku 1643, nechal Kryšpín Fuk vztyčit pamětní Ferdinandův sloup dle vlastního návrhu, k počtě císaře Ferdinanda III, jenž splavnění proudů financoval. [26, str. 34-35]

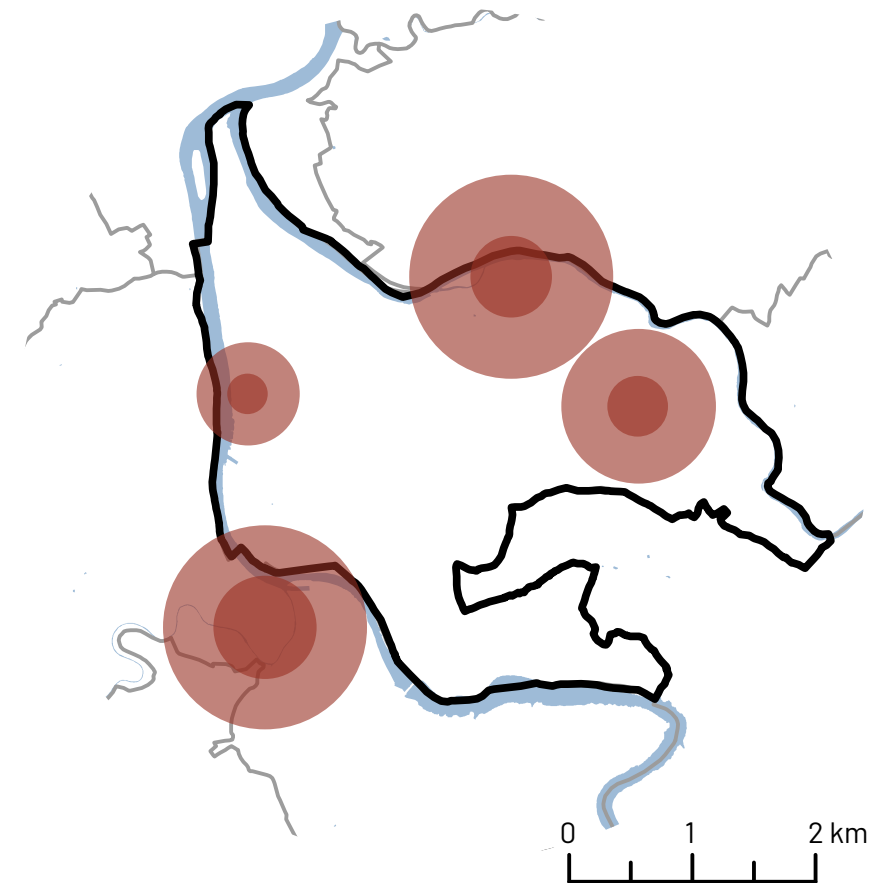
[5] Stopy v terénu po někdejší osídlení a hrazení

[31] Altmanovo panorama u Karlova mostu

3.4.2 Těžba zlata

Na těžbu zlata v okolí odkazuje hned několik zdejších názvů, např. Brunšov a Šlemín, jak již bylo vysvětleno v kapitole 3.2. V ranějších dobách se zde zlato získávalo pomocí rýžování nebo těžby v porchových rozsypech. Významnými rýžovišti bylo údolí říčky Kocáby, která ve Štěchovicích vtéká do Vltavy, a Pikovice. Později, v období vrcholného středověku a novověku, přišla na řadu i hlubinná těžba. Středověká důlní díla se dochovala například na úpatí Medníku, u Luk pod Medníkem nebo v rokli Dušno. I v širším okolí Hradišťka by se dalo jmenovat nespočet dalších těžebních lokalit. Těžba zlata mohla souviset i se založením sídla na Sekance jakožto přibližném středu zlatonosných oblastí. Je však důležité zmínit, že Hradišťko nebylo hornickou osadou, kterou bylo například Jílové. Zaměřovalo se hlavně na řemeslnictví a zemědělství, a kromě výroby pro vlastní potřebu občas také obchodovalo s horníky z okolí. [26, str. 14-15]

3.4.3 Tradice plavby a vorařství

Jak bylo popsáno v kapitole 3.4.1, již během středověku byly na Vltavě prováděny různé úpravy pro splavnění řeky, včetně budování propustí na jezech a potahových stezek pro vláčení lodí zpět proti proudu. Významnou vodní cestou byla také Sázava, která vedla ze Světlé nad Sázavou až k soutoku v Davli. Vorooplavbu v povodí Sázavy provozovala panství, dvory a později i polesí ve Světlé nad Sázavou, Ledči, Kácově, Českém Šternberku, Ratajích aj. Zpočátku voroplavbu značně omezovaly neupravené a nebezpečné vodní cesty a cla v různých proplouvaných panstvích. Lepším podmínkám pro voroplavbu se poté věnoval i Karel IV., neboť místní vorařství bylo významné pro zásobování Prahy stavebním dřevem a solí. Císař nakázal panstvím snížit cla a pečovat o splavnost řečiště. Lodní doprava začala ztrácet na oblibě až v druhé polovině 19. století s rozmachem železnic, nicméně v oblibě zůstaly výletní parníky, které sloužily od roku 1865 nejen rekreantům. Dalším aspektem úpadu plavby na Vltavě byla stavba Vltavské kaskády, zejména stavba Slapské přehrady, která neumožňuje volné proplouvání, a tak byla po staletích přerušena vodní cesta z Českých Budějovic do Prahy. [26, str. 30,31]

[6a] Svatojánské proudy s úvazištěm vorů

[6a] Vory ve Štěchovicích po r. 1937

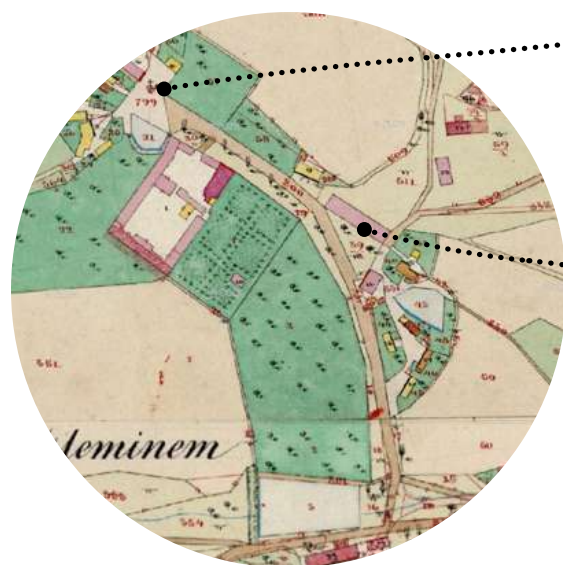
3.5 POZŮSTATKY BAROKA – 18. STOLETÍ

[3] Kaplička a rybník na návsi, Josef Dvořák, 50. léta

[3] Kaplička na návsi, B. Kočínský, 1942

KAPLIČKA SE ZVONIČKOU

Někdejší kaplička se nacházela na volném prostranství u rybníka na návsi. Byla zbourána během druhé světové války, aby na jejím místě mohla být vystavěna nová dlážděná komunikace.

OVČÍN

Na dnešním funkčně neurčeném prostoru naproti restauraci Japeka dříve stával barokní ovčín s typickým dynamickým průčelím. Od roku 1958 byl památkově chráněn, později byla však památková ochrana zrušena a vzhledem ke stavu budovy byl ovčín v roce 2006 stržen. [32]

ZÁMEK

Původní renesanční tvrz, vystavěna roku 1571, byla během barokní éry přestavěna dle současných trendů na zámek kolem roku 1709. [18] Přestavět ji nechal premonstrátský opat Vít Seidl s plánem využívat zámek jako opatské letní sídlo. Interiér je zdoben mnoha freskami s křesťanskými motivy, stejně jako kapličky vestavěné do zámecké zdi, která obklopuje někdejší sady. K areálu zámku patřilo také několik zemědělských budov, podlouhlých domů, které u zámku vytváří tvar písmene U, a již zmiňovaný ovčín. Během druhé světové války byl proveden významný zásah do původní fasády a věžičky. Zámek tak získal svou dnešní podobu.

[3]

[3]

[3]

3.6 POČÁTKY 20. STOLETÍ

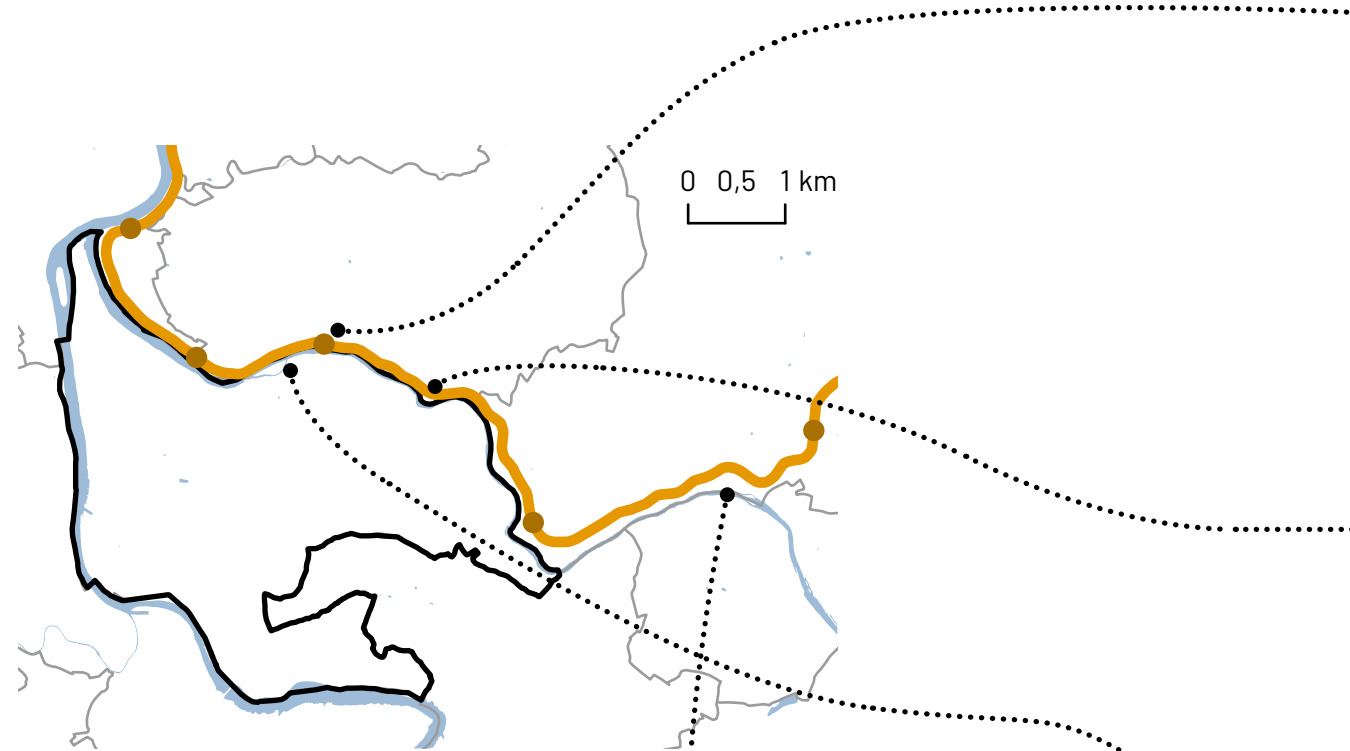
3.6.1 Posázavský pacifik

Trať č. 210, vedoucí z Prahy na Dobříš převážně podél řeky Sázavy, se dočkala výstavby po etapách od r. 1881, do provozu byla uvedena v roce 1897. [8a]

Přestože propojení Prahy s tehdejšími mimopražskými Modřanami a následně s Dobříší mělo za důsledek zejména průmyslový rozvoj do té doby ne příliš atraktivních lokalit [8a], pro Hradištko měla trať (společně s paroplavbou) význam spíše z hlediska rekreace. Kombinace nové snadné dostupnosti do Prahy a romantické posázavské a povltavské krajiny lákala mnoho návštěvníků.

Železnice překonává náročný terén pomocí mnoha inženýrských staveb, zejména mostů a tunelů. Nutností byl také nutné vytvořit prostor pro položení kolejí. Došlo k osekání místních původně lesnatých strání, místy tedy vznikly obnažené skalní plochy. Jedná se o mohutný a nezvratný zásah do posázavské krajiny. Dnes se již stěny opět pomalu schovávají pod vegetací, křehké břidlicové skály jsou však stále ohroženy erozí.

Osud železnice během 2. světové války je rozebírán v kapitole 3.7.5.

[11][12][13]

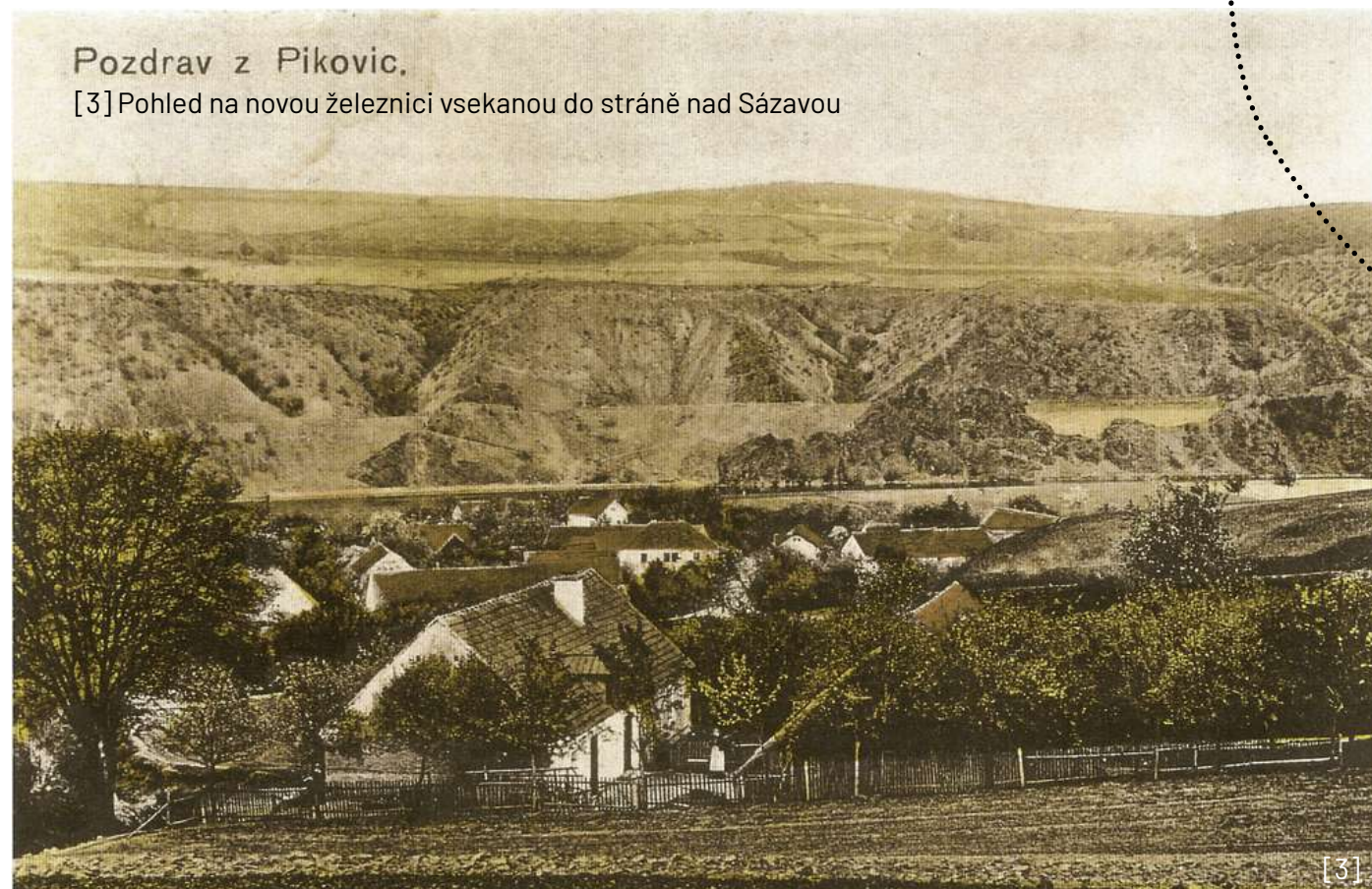
[3]

[3]

[3]

[3]

[3]

3.6.2 Letovisko u soutoku

DOPRAVA

K rozvoji letoviska a zvýšení zájmu o rekreaci na Hradištku, zejména na území Brunšova a Pikovic, nemálo přispěla výstavba železnice (viz kapitola 3.6.1.). Díky výstavbě vranské přehrady se také zvedla hladina Vltavy, takže se vytvořila vodní cesta z Prahy pro menší parníky.

OBLIBA LOKALITY

Území Hradištka, respektive Pikovic a Brunšova nabylo během první republiky na oblibě zejména u pražských obyvatel, kteří toužili po divočejším přírodním prostředí. Povltavská a posázavská krajina jim tyto zážitky nabízela zároveň s dobrou dostupností z města. S érou rozvoje zahradních měst, touhy po přírodě a čistém vzduchu a s nárůstem poptávky po rekreaci tak na Hradištku vznikala nová oblíbená víkendová a letní destinace měšťanů.

ROZVOJ ZÁSTAVBY

Mezi první rekreační stavby patřila Wendlerova vila, někdy také známa jako Vítovcova, postavena v roce 1903 na adrese Pobřežní 22 v Pikovicích. [22] Významným objektem byla také Restaurace u Dolejšů na adrese Nádražní 19. Dnes funguje pod obdoby původního názvu Restaurace u Dolejších. V roce 1920 byly ke stávající budově hostince přistavěny ubytovací prostory. [23]

Čtrnáct dalších rekreačních objektů vzniklo v letech 1923-1927, často v pikovické stráni s pohledem na řeku nebo níže u vody, například v ulici Pod Medníkem, Na Průhoně nebo Pod Habernou. Jednalo se o vilu Josefa a Kláry Pavlátových, o menší soukromé objekty nebo o nástavbu patra pro několik pokojů k pronájmu. Stavebníci byli často místní, kteří využili zájem o místní přírodu ve vlastní prospěch a vytvářeli prostory ke krátkodobému pronájmu, nebo obyvatelé Prahy a okolí, kteří si zde budovali vlastní letní byty. [23] Další 14 objektů potom bylo vystavěno během jediného roku 1928, [23] což odpovídalo stavebnímu trendu před velkou hospodářskou krizí. [22]

Jednou z nejluxusnějších rekreačních staveb byl Hotel Mašek, který se tyčil přes louku u vody, opodál lávky. Zaměřoval se na výše sociálně postavenou společnost a v rámci hotelu byly kromě 17 pokojů provozovány také restaurace, kadeřnictví a obchod se smíšeným zbožím. [24]

Mezi další vzniklé hotely patřil například dodnes provozovaný hotel Mandát na Šlemíně, hotel Pervídlo, Buriánkova restaurace s několika pokoji (dnešní Penzion Feo) nebo hostinec U Richterů (dnešní Rozmarná). [26, str. 58]

[3] Pikovice, 1938

[6a] První parolod na Brunšově

[6a] Přívaz na Šlemíně

[6a]

PROMĚNA KRAJINY

Z hlediska proměny krajiny je důležité si uvědomit, že během 1. poloviny 20. století zde probíhaly jedny z největších změn – tedy zmiňovaná výstavba železnice a obnažení okolních skal, zvyšování vodní hladiny obou řek v důsledku výstavby Vltavské kaskády (viz kapitola 3.7.1), ale také vývoj nové rekreační zástavby na plochách, které byly do té doby loukami, poli a pastvinami, jak zobrazuje stabilní katastr. [7] Vzhledem k zájmu o turismus také došlo k vytváření lepší prostupnosti okolí, např. turistickému značení klubem českých turistů (jednou z prvních tras byly Svatojánské proudy ze Štěchovic na Slapy) [27] nebo kutání stezek podél příkrých skal. [26, str. 59]

[3] Pikovice n. Sázavou „Hotel Mašek.”

[3] Pikovice – zahájení prodeje pozemků Na Průhoně, 1928

3.7 30.-40. LÉTA

3.7.1 Vltavská kaskáda

VÝSTAVBA NA VLTAVĚ

Území Hradištka bylo mimo jiné ovlivněno výstavbou Vltavské kaskády. Některými z cílů bylo splavnění Vltavy od Českých Budějovic do Mělníka a získávání energie. První ucelený projekt vypracovala v roce 1894 firma Lanna – Vering.

Po Velké hospodářské krizi, kdy znovu vzrostla poptávka po elektřině, začal stát v letech 1931-1942 ukládat peníze do fondu na výstavbu vodních děl. [28c] Z toho byla později financována i Vltavská kaskáda, která měla významný vliv na podobu koryta řeky Vltavy nejen v okolí Hradištka.

VODNÍ DÍLO VRANÉ NAD VLTAVOU

Prvním dílem financovaným z tohoto fondu bylo vodní dílo ve Vraném nad Vltavou. Budovat se začalo již v roce 1930, dostavěno bylo v roce 1935. Zvýšení hladiny poté umožnilo splavnění Vltavy pro menší parníky, což mimo jiné napomohlo hradištskému cestovnímu ruchu (viz kapitola 3.6.2). Součástí vodního díla je také malá a velká plavební komora, která dodnes slouží především výletním parníkům na trase Praha-Slapy. [28c]

VODNÍ DÍLO ŠTĚCHOVICE

Plány pro štěchovickou přehradu pocházely již z konce 20. let. Stavba však započala až v roce 1937, v roce 1943 byl zahájen provoz energetické části díla a dokončena byla v roce 1945. Během výstavby byla na Vltavě ještě stále provozována voroplavba a vory proplouvaly výpustným tunelem ve středu hráze. Součástí štěchovického vodního díla je také přečerpávací vodní elektrárna s nádrží na kopci Homoli. [28b]

VODNÍ DÍLO SLAPY

Slapská přehrada byla dokončena o 10 let později než Štěchovická, tedy v roce 1955. [28a] Společně se štěchovickou přehradou navzdly skryla romantické peřeje Svatojánských proudů, jednu z nejbezpečnějších částí vorosplavné Vltavy.

3.7.2 Stavba mostu

V letech 1937-1939 přibyla zdejší krajině další typická dominanta, a to most Dr. Edvarda Beneše [40], který značně přispěl k propojení Hradištka a Štěchovic, a tedy i dostupnosti do Prahy. Stránky městyse Štěchovice uvádí, že v dobovém tisku byl most popisován následovně:

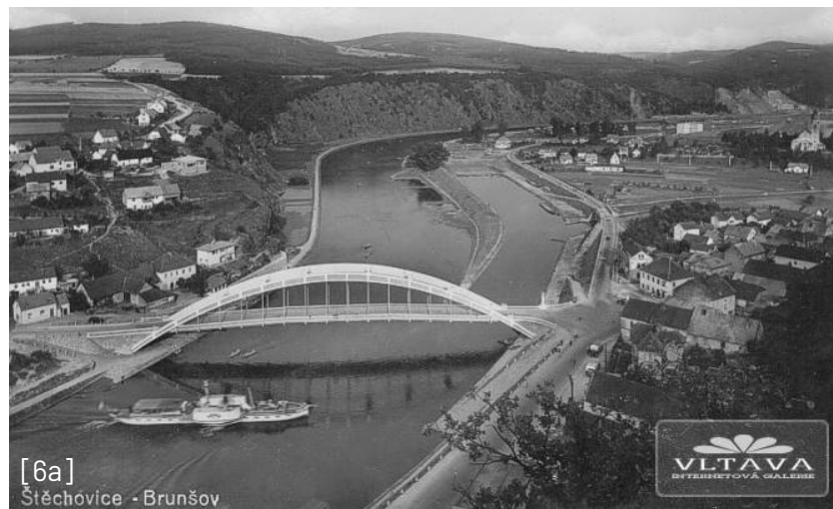
„V srpnu 1937 byla zahájena výstavba železobetonového mostu ve Štěchovicích, který překračuje řeku Vltavu jediným obloukem 114 m, největším v Československé republice. Stavba spotřebuje asi 6 000 m³ betonu, 200 000 kg oceli a vyžádá si nákladu asi 3 000 000 Kčs.“ [40]

[3] Stavba mostu, kolem r. 1936

[6a] Pomocná dřevěná konstrukce, 1937 foto © městské muzeum Netvořice

[6a] Štěchovice - Brunšov

3.7.3 Dřenice 1940

V roce 1940 proběhly jedny z největších povodní na Vltavě 20. století. Během velmi silné zimy, ve které teploty dosahovaly až -35 °C, se Vltava pokryla místy až 1 m tlustou vrstvou ledu. V první polovině března však došlo k prudkému oteplení, což způsobilo rychlé tání sněhů na okolních stráních a praskání ledu. Kolem 15. března začaly ledové kry po Vltavě odplouvat, čímž docházelo k natlačování ker na sebe a do stran. Vltavské novostavby tak byly vystaveny nečekanému zátěžovému testu. [25] V Pikovicích došlo ke zničení několika domů na břehu Sázavy, včetně luxusního hotelu Mašek (viz kapitola 3.6.2). [24]

3.7.4 Vojské cvičišť Waffen-SS

Během okupace Československa německým vojskem docházelo na mnoha územích k vysídlování, vyvlastňování a kolonizaci některých československých území. Jedno z takových území se mělo nacházet i na Hradištku. Koncem roku 1941 byl vytvořen plán postupného vyvlastňování v následujících 6 letech. Jedním z bodů plánu bylo také zachování porostu a zástavby na zabraném území. Vytvoření nového vojenského prostoru bylo dlouhou dobu tajemstvím. Propagandistická vláda hájila zájmy v území čistě za účelem tvorby potřebného vojenského cvičiště, zahraniční média a československý exil však činy soudili jako záminku pro německou kolonizaci. [29, str. 15-31]

Přírodní prostředí Hradištko bylo pro vojenský výcvik příhodné. Na přiložené ručně kreslené mapě je znázorněno několik oblastí, které byly pro tyto účely využívány. Lokality na Sekance a Nade Vsi sloužily jako muniční skladiště, na úpatí Medníku vyrostla střelnice. Krajina byla využívána například pro vodní cvičiště, cvik boje v zalesněném území, stavby polního opevňování, kladení min, kopání tankových zákopů a výcvik ženijních úderníků. [30]

[30]

[3]

[5]

[3]

[3]

POZŮSTATKY V DNEŠNÍ KRAJINĚ

Zajímavou památkou po vojenském cvičišti je slepé rameno řeky na Šlemině, kde bylo vodní přístaviště. Pod Medníkem se dodnes zachovala střelnice, zděná z místních břidlicových kamenů.

Zvláštností je také cvičný betonový srub v chatové osadě na Sekance, který se dnes nachází na soukromém pozemku, je porostlý břečťanem a na jeho střeše si majitel postavil malý bazén.

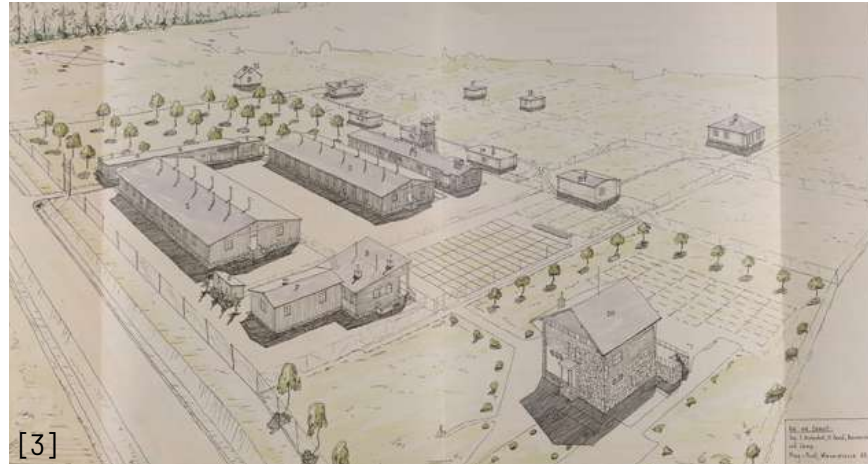
Nahoře na severní straně, poblíž ulice Na Vrcholu, jsou v terénu patrné pozůstatky muničních skladů v podobě valů. [30]

3.7.5 Koncentrační tábor Hradištko

Na podzim roku 1942 byl na Hradištku zřízen pracovně-výchovný tábor, který měl sloužit účelům vojenského cvičiště Waffen-SS (viz kapitola 3.7.4). Prve byli vězni především Češi obvinění ze sabotáže, později byl ale tábor veden jako pobočka koncentračního tábora Flossenbürg a začali sem být sváženi političtí vězni různých národností, nejčastěji Francouzi, dále Poláci, Rusové, Španělé. Vězni, kteří byli německými kriminálníky, často pomáhali ve vedení tábora jako tzv. kápoové. [37]

AREÁL

Základem areálu tábora, důkladně oploceného dvojitým plotem s ostnatými dráty a čtyřmi strážními věžemi, byly dva velké dřevěné baráky (tzv. blok A a B), které obývalo asi 500 vězňů. Dále zde stálo několik dalších dřevěných budov, jídelna a marodka. Ta se jako jediná zachovala a splývá s dnešní zástavbou chatové osady. Mezi chatami stojí také několik betonových sloupků a podél silnice jsou patrné základy strážních věží. [37]

OTŘESNÉ PODMÍNKY A REŽIM

Denní přiděl sestával z tmavé tekutiny označované za kávu a bochníku chleba, který si mezi sebou rozdělili 4 vězni. Tekoucí voda nebyla k dispozici a tábor byl zamořen blechami a vešmi. Během dne odcházeli vězni pracovat ve skupinách čítajících asi 20 mužů, tzv. komandech. Pracovali na stavbách, v kamenolomech, kopali protitankový příkop na Třebsíně nebo vykládali vagóny na nádraží v Měchenicích. Mimo jiné také vystavěli dlážděnou silniční komunikaci z Hradištko do Pikovic, která protнула původní náves před zámkem a zlikvidovala místní kapličku. [37]

[3] J. Dvořák, 1937

VYUŽITÍ ŽELEZNICE

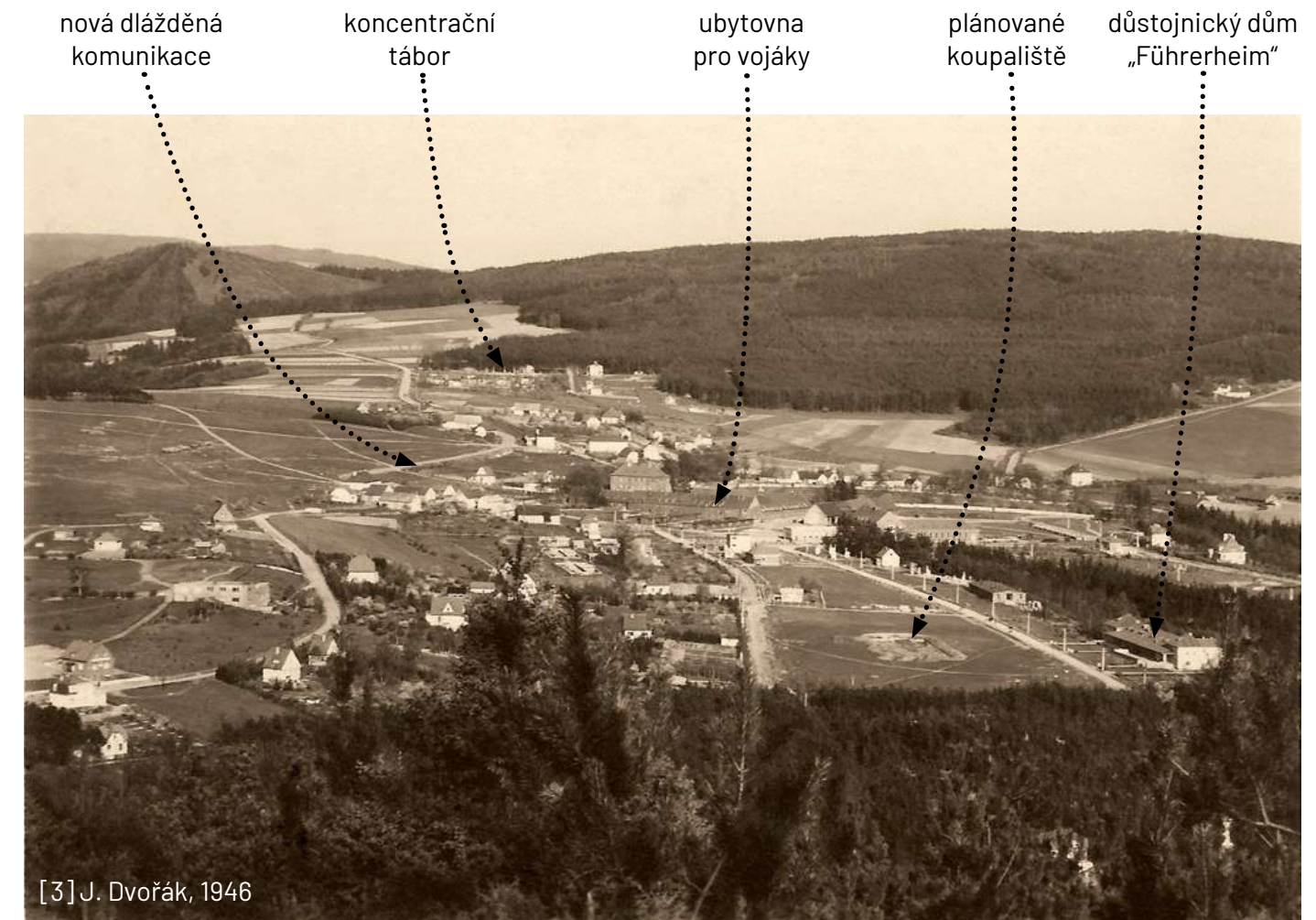
Nabízí se otázka, proč jezdili vězni vykládat vagóny až do Měchenic. Důvodem bylo, že část železnice mezi Vraným a Jílovým byla uzavřena. Zdejší skalní tunely byly totiž zataraseny vraty, byly vybaveny osvětlením a topením a vzniklé interiéry fungovaly jako továrny k výrobě tajných zbraní a munice. Byli zde zaměstnáni i Češi, nejčastěji na provádění nebezpečných prací. Byli tak v přímém kontaktu s místními německými silami a našli se taci, mezi nimi i Vojtěch Kouřimský z Pikovic, kteří předávali cenné informace o stavu zbraní a počtu vojáků českému odboji. Někteří dokonce tajně kreslili mapy vojenského újezdu s rozmístěním jednotek. [39, str. 27-28]

KONEC VÁLKY

S blížícím se koncem války byly stavební práce na Hradištku zastaveny koncem února 1945. Vězni místo toho vytvářeli zákopy na Třebsíně a v rokli Dušno. Tehdy převzal velení nad táborem SS-Sturmabführer Erwin Lange, nacistický fanatik, který se rozhodl vězně z likvidovat, aby tak vyhověl Hitlerově rozkazu o tom, že vězni nesmí padnout do rukou nepřátel. Pod záminkou potrestání chystané vzpoury bylo během dubna cestou na třebsínské zákopy zavražděno kolem 50 vězňů, přesný počet obětí neznáme. [38]

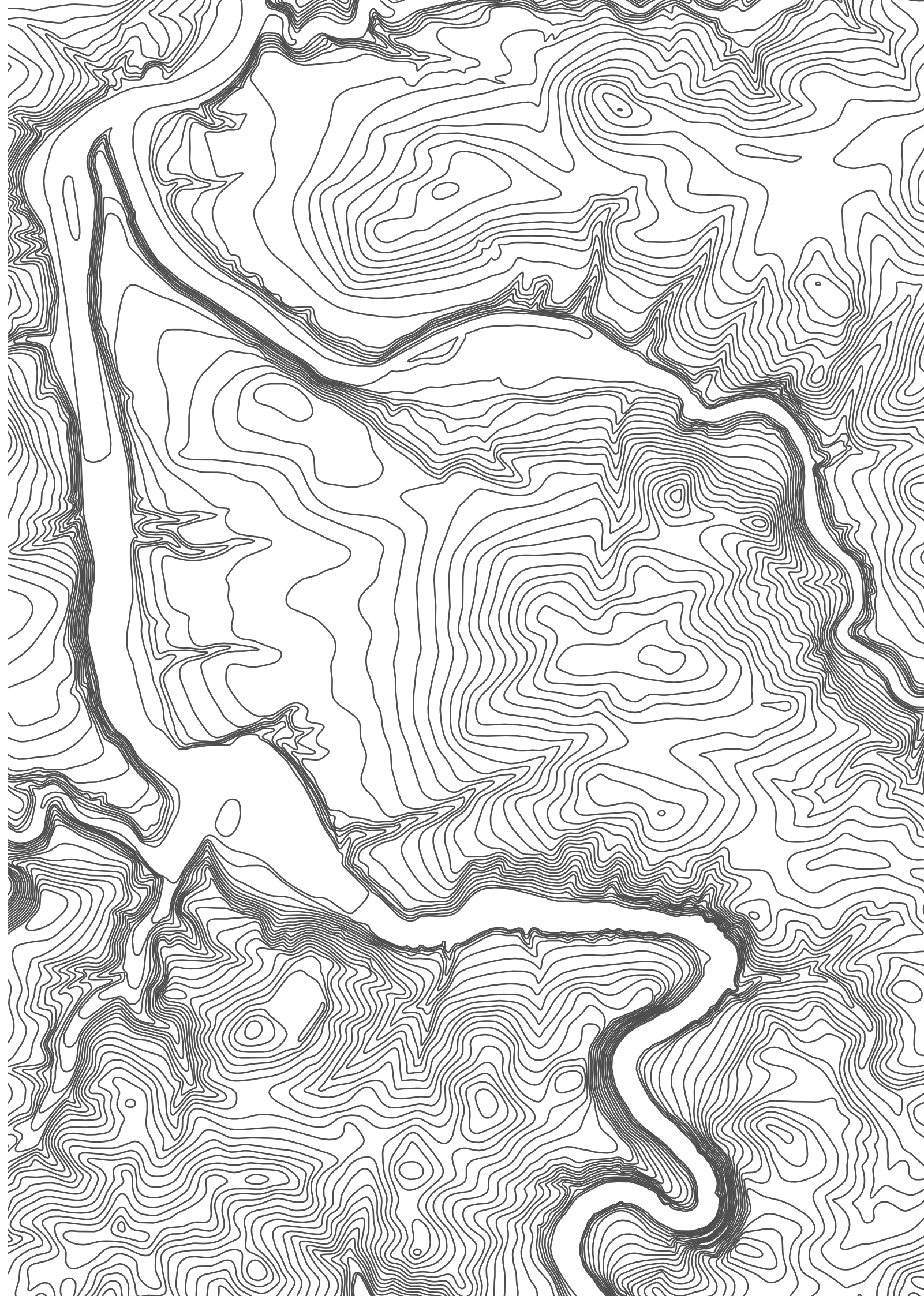

[3] Jihovýchodní pohled na pracovní tábor

[3] J. Dvořák, 1946

04_PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

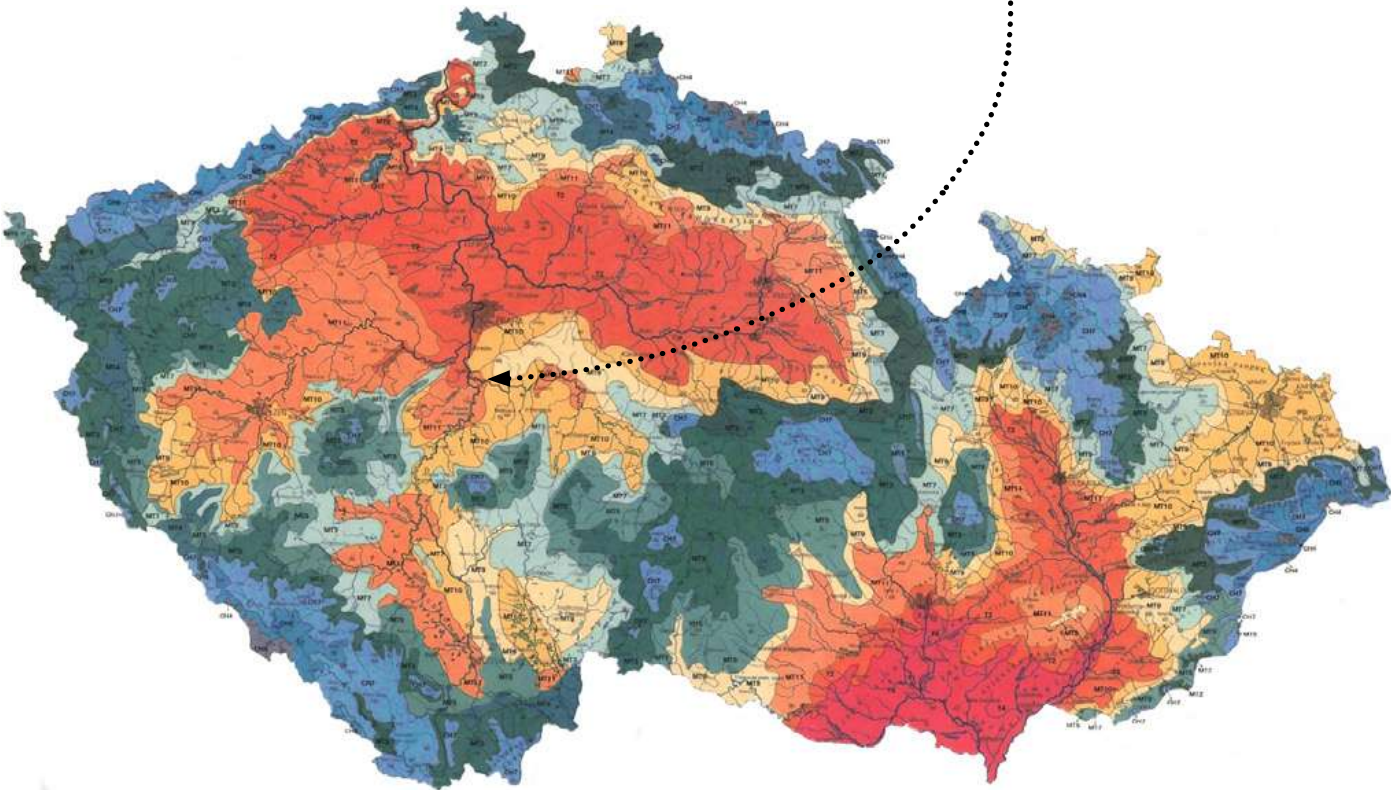
4.1 KLIMA

4.1.1 Charakteristika klimatu dle Quitta

Dle klimatické mapy ČR dle Quitta spadá oblast Hradištka do zóny MT11, což je mírně teplé klima. [19]

CHARAKTERISTIKA KLIMATU: [19]

- Letních dní: 40-50
- Dní s teplotou nad 10 °C: 140-160
- Mrazových dní: 110-130
- Ledových dní: 30-40
- Průměrná teplota v lednu: -2 - -3 °C
- Průměrná teplota v dubnu: 7-8 °C
- Průměrná teplota v červenci: 17-18 °C
- Průměrná teplota v říjnu: 7-8 °C
- Dní se srážkami většími než 1 mm: 90-100
- Srážkový úhrn ve vegetačním období: 350-400
- Srážkový úhrn v zimním období: 200-250
- Dní se sněhovou pokrývkou: 50-60
- Jasných dní: 120-150
- Zatažených dní: 40-50

Klimatická mapa ČR dle Quitta [19]

4.1.2 Charakteristika podnebí

VĚTRNÁ RŮŽICE

Větrná růžice naznačuje, že nejčastější vítr přichází ze západu, západojihozápadu a jihozápadu a vítr se nejčastěji mění na jihovýchodní.

MODELOVANÉ PODNEBÍ

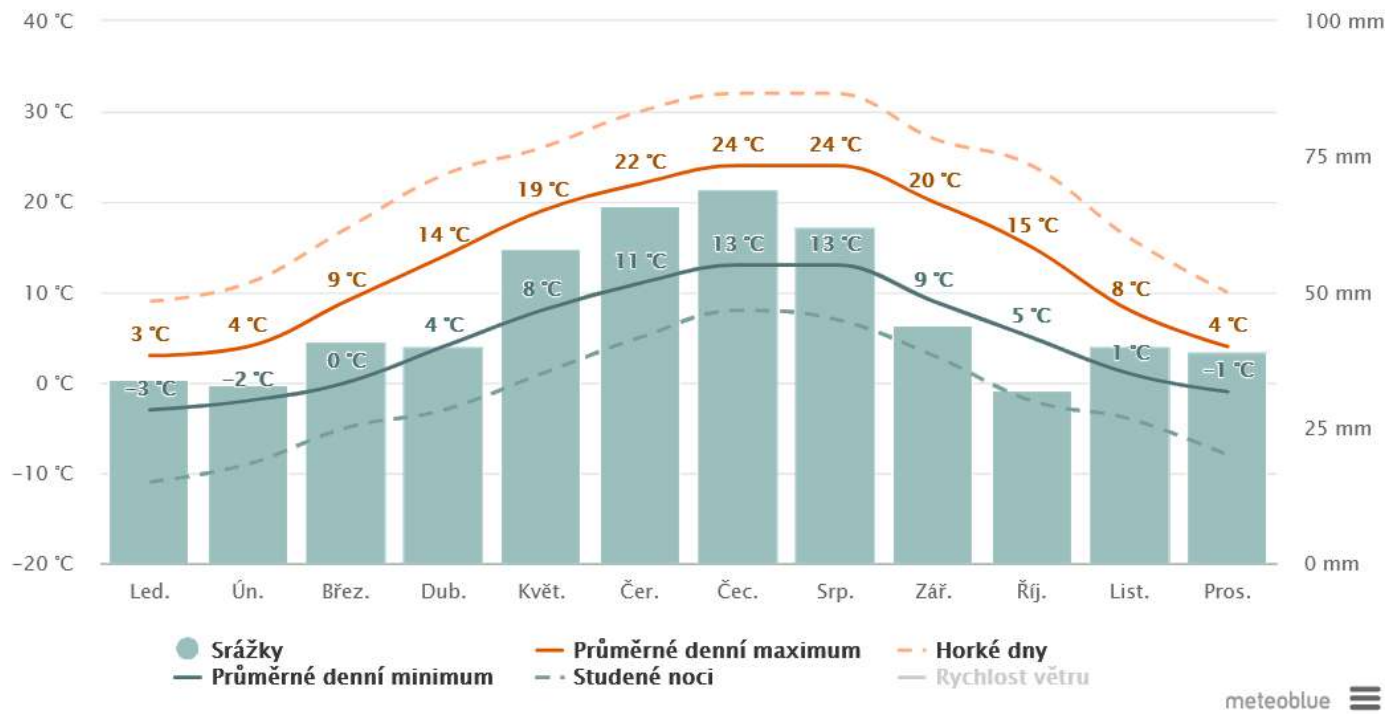
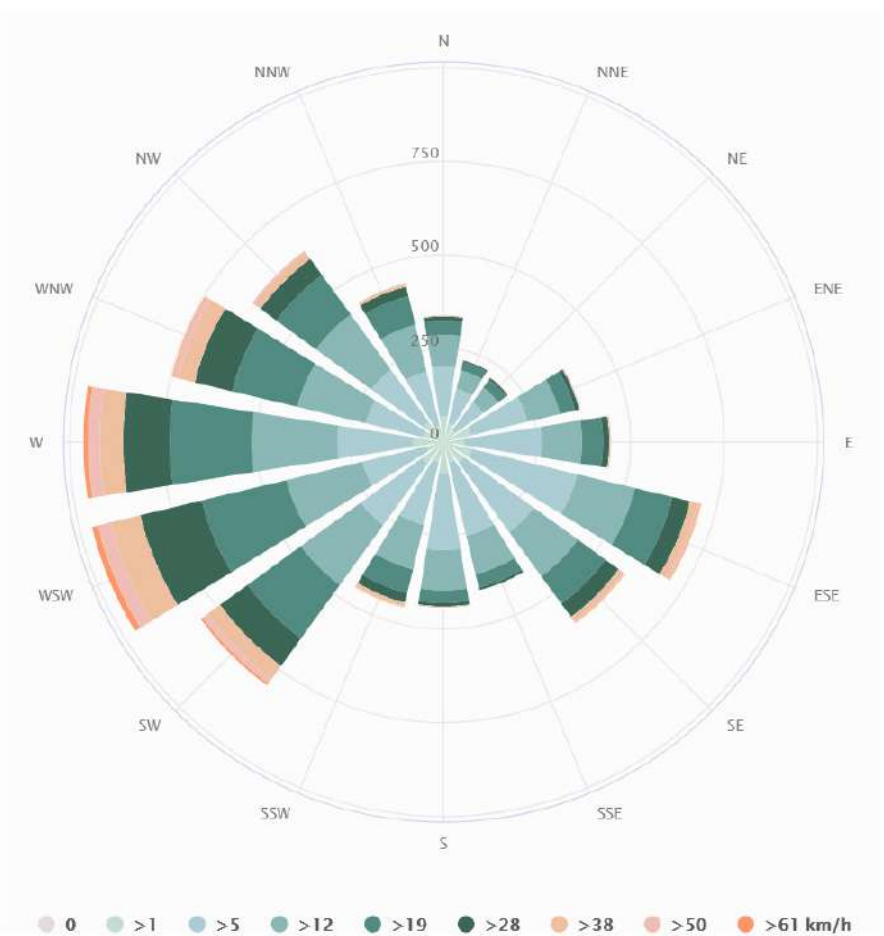
Grafy modelovaného podnebí na Hradištku ukazují, že nejteplejší a nejslunnější dny jsou zde během června, července a srpna.

Červen má nejméně suchých dnů.

Nejvíce zatažených dnů je v prosinci a v lednu.

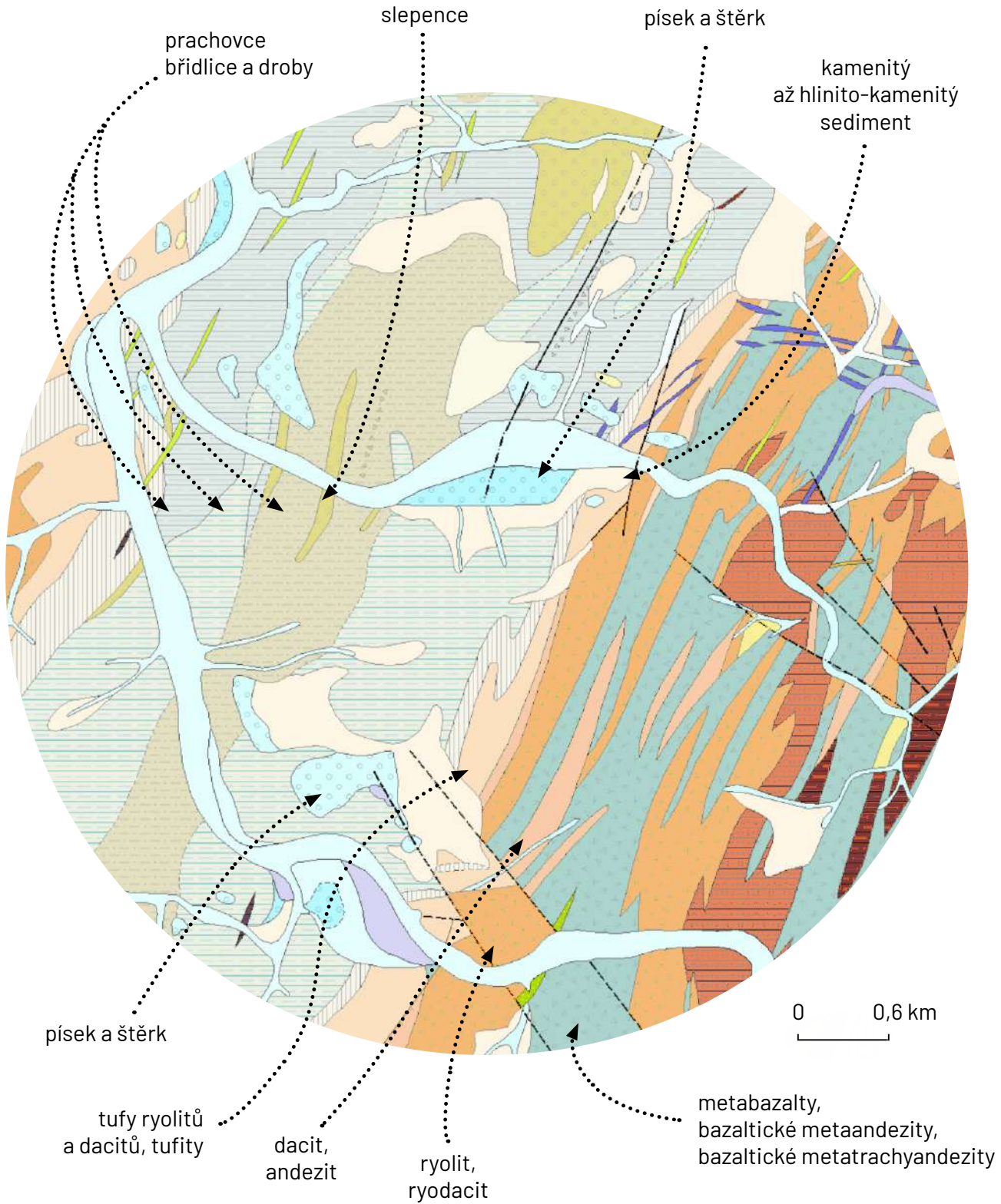
Nejvíce srážek je v červenci, nejsušším měsícem je říjen.

Na níže přiloženém grafu jsou zobrazeny průměrné teploty a úhrn srážek během celého roku.

4.2 GEOLOGIE

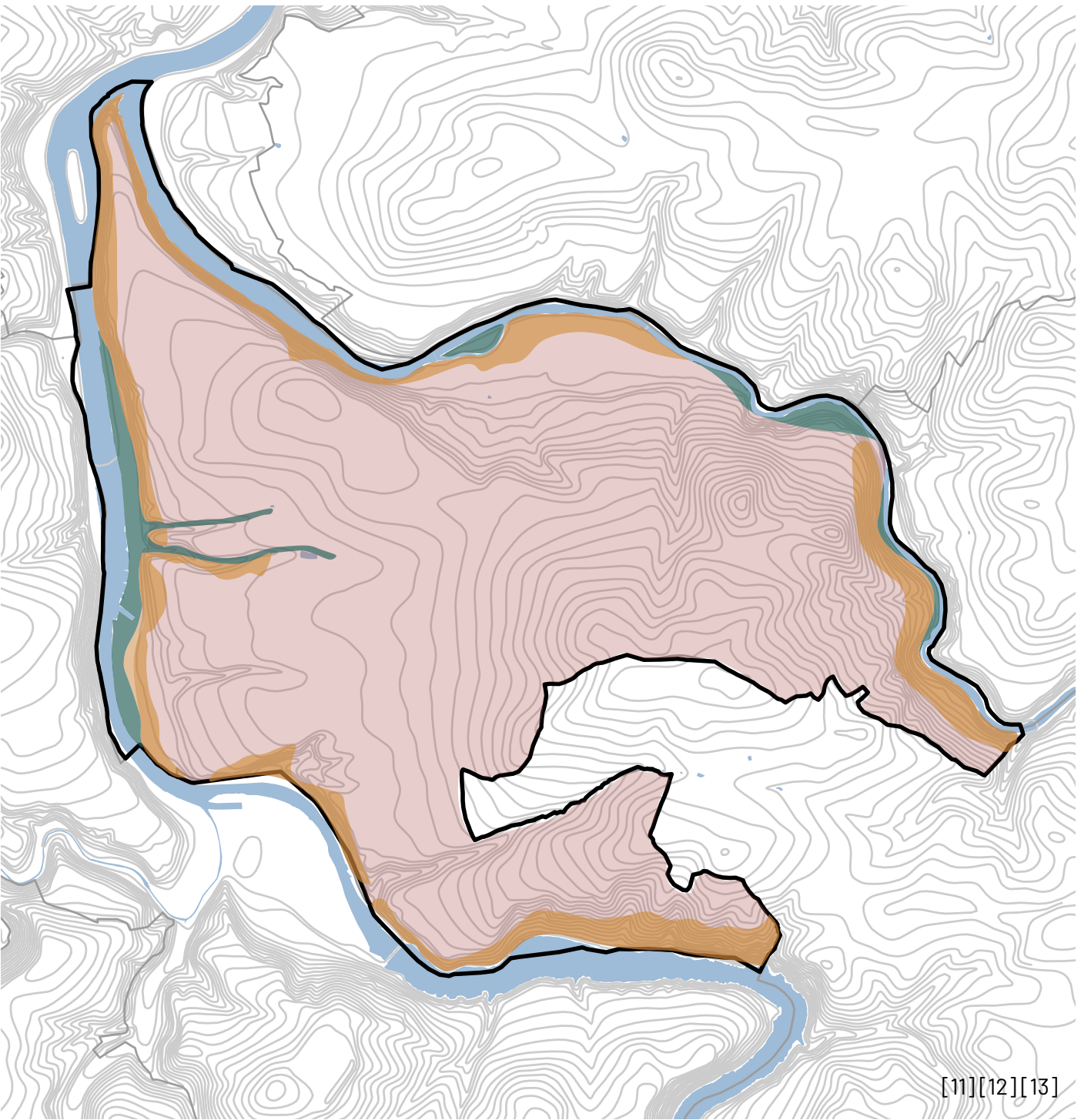
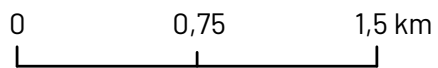
Z geologické části je z hlediska krajiny důležitý poznatek, že na území se nachází velké množství prachovců a břidlic. Zejména břidlicové kamenivo lze pozorovat v historických stavbách - je součástí zdiva na zámku, v zámeckých zdech a je z něj postavena celá někdejší střelnice z druhé světové války. To vše poukazuje na aktivní využívání místních materiálů v rámci historie, dokazuje jeho použitelnost a odhaluje žádanou barevnost v budoucnu používaných materiálů.

4.3 PEDOLOGIE

Dle pedologické mapy České geologické služby [20] se na území Hradištka nachází nejčastěji kambizemě (konkrétně dystrická, modální nebo mesobazická). Ty patří do nejrozšířenější skupiny půd u nás a jsou značně ovlivněny chemismem podloží, na kterém se utváří [21], v tomto případě břidlicí. Výrazným znakem těchto půd je B horizont vzniklý vnitřním zvětráváním půd a v důsledku toho hnědnutí půdy, tzv. braunifikace [21]. Podél řeky najdeme ranker modální nebo nivní půdy.

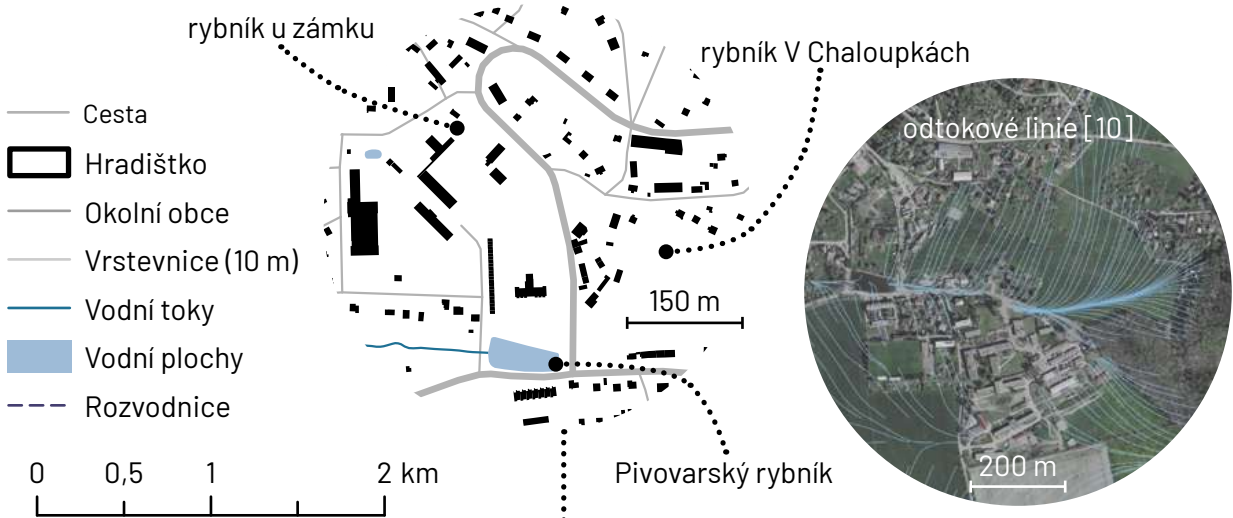
- Hradištka
- Okolní obce
- Vrstevnice
- Vodní plochy
- Kambizemě
- Ranker
- Nivní půdy

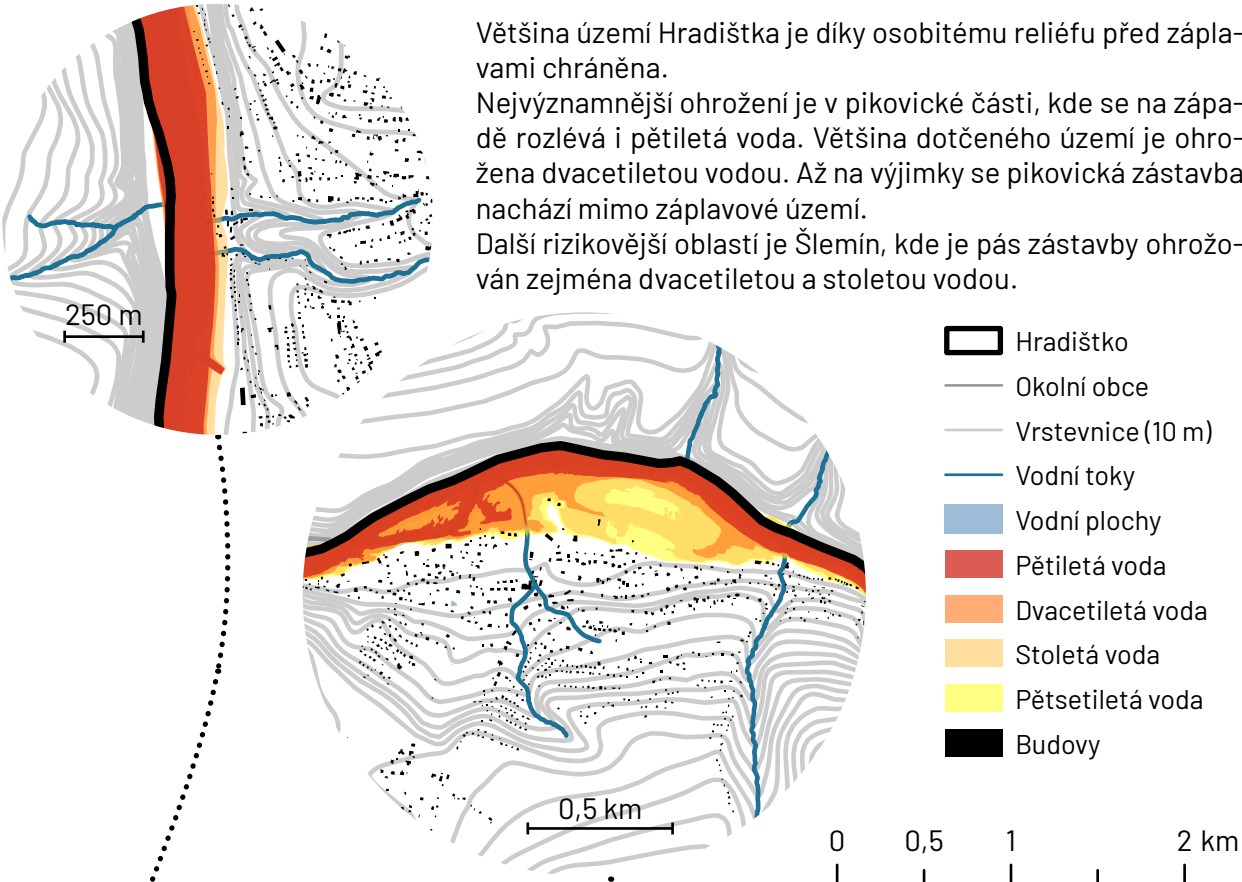
4.4 VODNÍ REŽIM

4.4.1 Vodstvo

Vltava a Sázava se z hlediska rozvodí dělí o Hradištko téměř rovnoměrně - do Sázavy stéká voda ze severovýchodní poloviny, do Vltavy z jihozápadní.
Ve stráních se tvoří několik menších toků, přičemž jeden z nich slouží pro vypouštění Pivovarského rybníku do Vltavy. Vodu naopak získává z luk na východě, jak naznačují odtokové linie. Jedná se o poslední zachovalý místní rybník. Další dva dnes již neexistující rybníky v centru Hradištko se nacházely nad zámekem a v Chaloupkách (dle map stabilního katastru [7]).
Zejména po deštích lze dobře pozorovat mísení sázavských a vltavských vod, protože Sázava bývá výrazně zabarvená unášenými jílovými minerály (především z okolí Jílového u Prahy). [28c]

4.4.2 Záplavová území

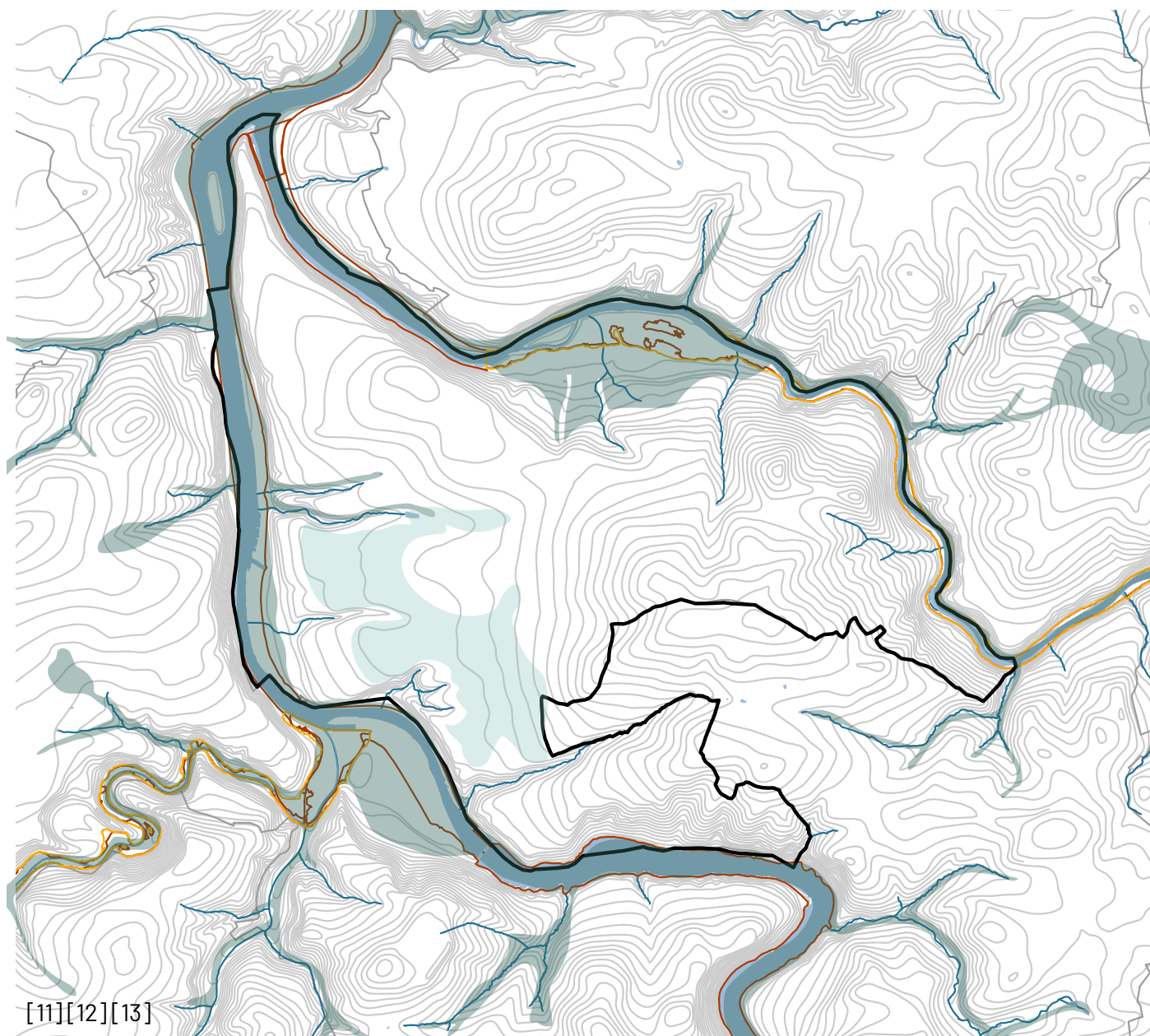
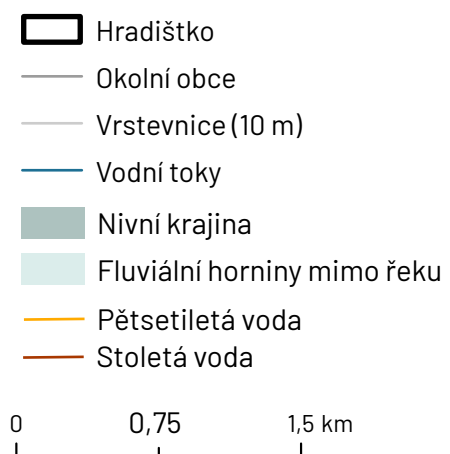

4.4.3 Říční krajina

Přestože se Hradištko tyčí vysoko nad řekami, je jeho území dotčeno nivními podmínkami. Schéma nivní krajiny je založeno na výskytu fluviálních, tedy říčních hornin.

Významné nivní území je v Pikovicích, kde jsou fluviální horniny značně rozsáhlé. Při porovnání s předchozím schématem záplavových území si můžeme všimnout, že značně přesahuje hranici rizikové oblasti.

Zajímavé je, že se fluviální horniny nachází i nad řekou – na Rajchardově a Ovčičkách a zasahují až k Pivovarskému rybníku.

[11][12][13]

4.5 VEGETACE

4.5.1 Potenciální přirozená vegetace

ČERNÝŠOVÁ DUBOHABŘINA

Jedná se o květnaté dubohabrové a dubolipové háje v nížinách a pahorkatinnách. Základními druhy jsou habr obecný (*Carpinus betulus*) a dub zimní (*Quercus petraea*) nebo letní (*Quercus robur*). Častými doplňujícími druhy jsou lípa srdčitá (*Tilia cordata*) nebo javor babyka (*Acer campestre*), vzácněji buk lesní (*Fagus sylvatica*) nebo jedle (*Abies sp.*). Na jaře před olistěním dřevin je výrazný růst geofytů (rostliny s oddenky, hlízy, cibulemi, většinou brzce jarní). [42]

ČASTÉ DRUHY

stromy: *Carpinus betulus*, *Quercus petraea*, *Tilia cordata*, *Acer campestre* [42]

keře: *Corylus avellana*, *Crataegus laevigata* [42]

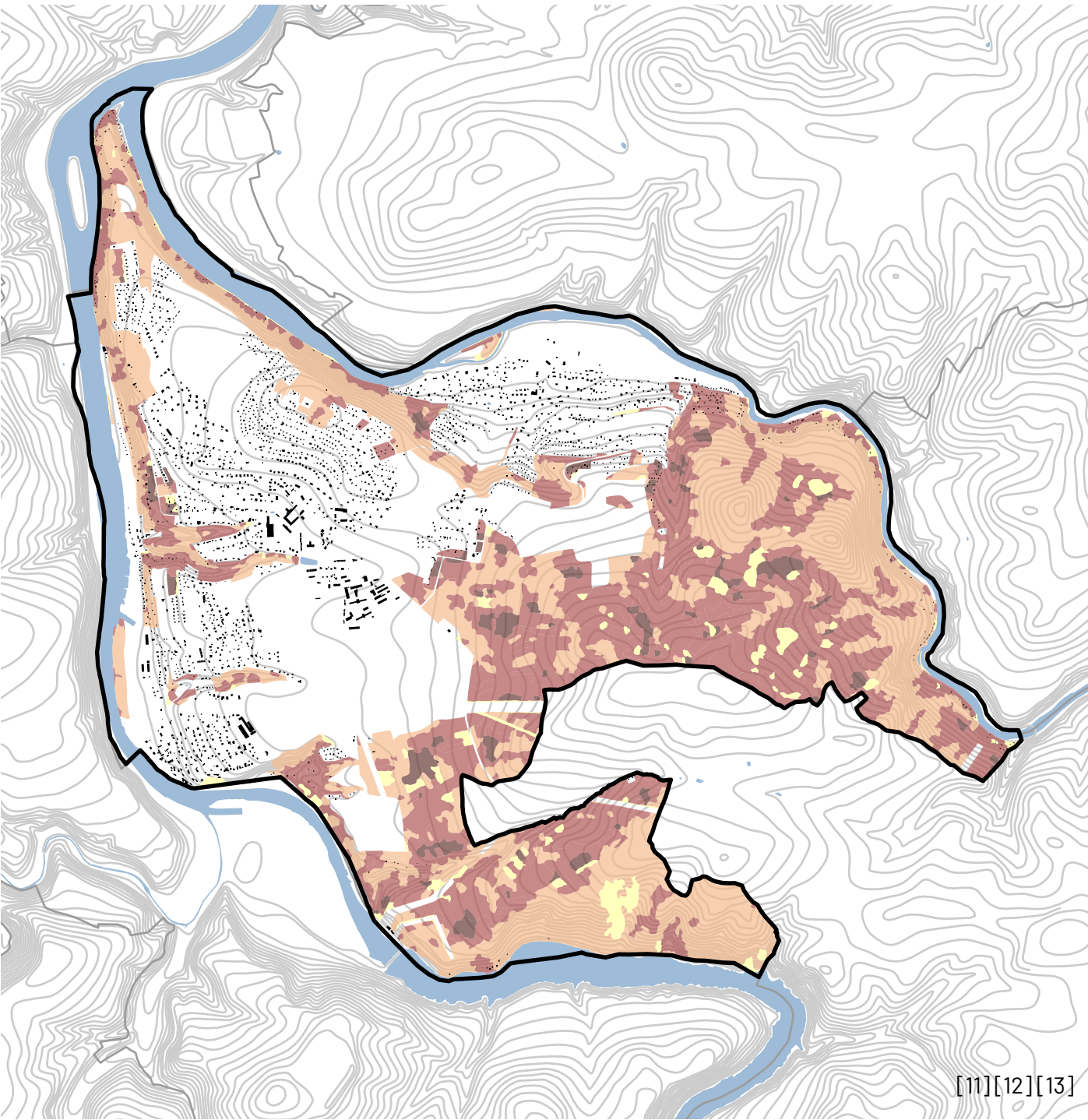
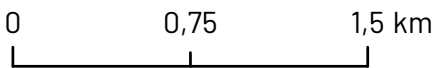
byliny: *Poa nemoralis*, *Convallaria majalis*, *Galium sylvaticum*, *Galium odoratum*, *Campanula trachelium* [42]

4.5.2 Zalesnění

Území Hradištko je z velké části lesnaté, a to zejména na stráních podél obou řek. Drobná zástavba chat zasahuje i do lesnatých částí. Většinou se zde nachází lesy listnaté a smíšené, jehličnaté jsou výjimkou. Největší lesní plochy se rozrůstají na východě území směrem k Závisti.

- Hradištko
- Stávající zástavba
- Vodní plochy
- Vrstevnice (10 m)
- Lesy
 - bez určení
 - jehličnaté
 - listnaté
 - smíšené

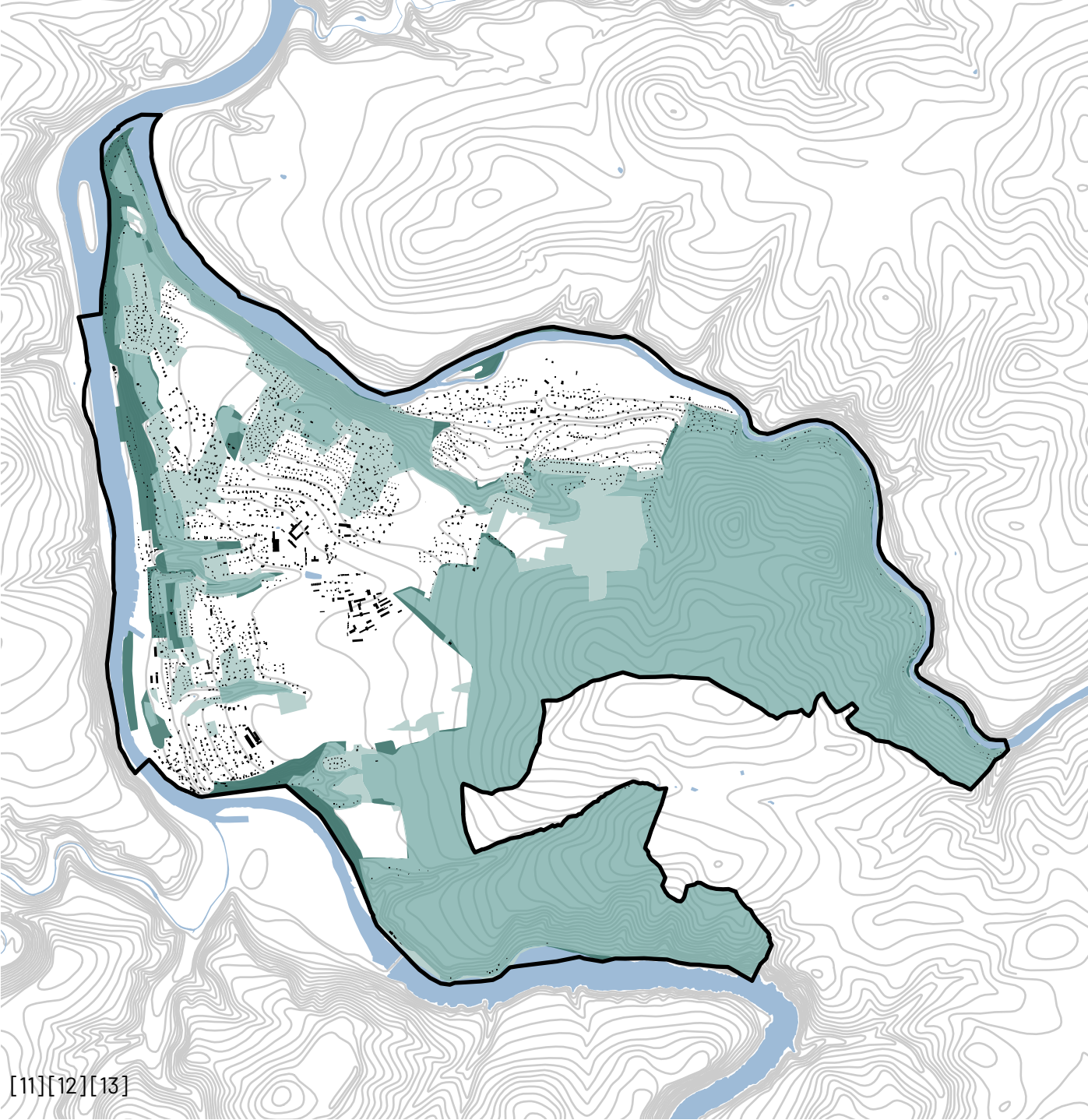
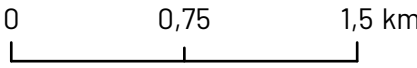
[11][12][13]

4.5.3 Změna zalesnění během 180 let

Na přiložené mapě můžeme pozorovat, kde oproti lesům z dob stabilního katastru stávající les ubývá a kde přirůstá. Je také zajímavé pozorovat změnu v souvislosti se stávající zástavbou, která jasně ukazuje, že velké části lesů ustoupily zástavbě drobných samostatných domů. Jedná se o chaty, které se dnes často přeměňují na rodinné domy.

Celkem ubylo 16% z celkové plochy lesů stabilního katastru, ale zároveň 8% jinde přibýlo. Dá se tedy říci, že plocha lesů oproti roku 1842 zmenšila o 8% své původní rozlohy. Je však důležité podotknout, že podíváme-li se na mapy stabilního katastru (kapitola 3.3.2), většina ploch nárůstu se objevuje na západních stráních, kde jsou zobrazeny skály. Nelze jistě říci, jestli byly skály skutečně bezlesé, nebo jestli se zde jedná o kartografickou preferenci v zobrazení.

- Hradištko
- Stávající zástavba
- Vodní plochy
- Úbytek plochy lesů
- Lesy beze změny
- Nárůst plochy lesů
- Vrstevnice (10 m)

[11][12][13]

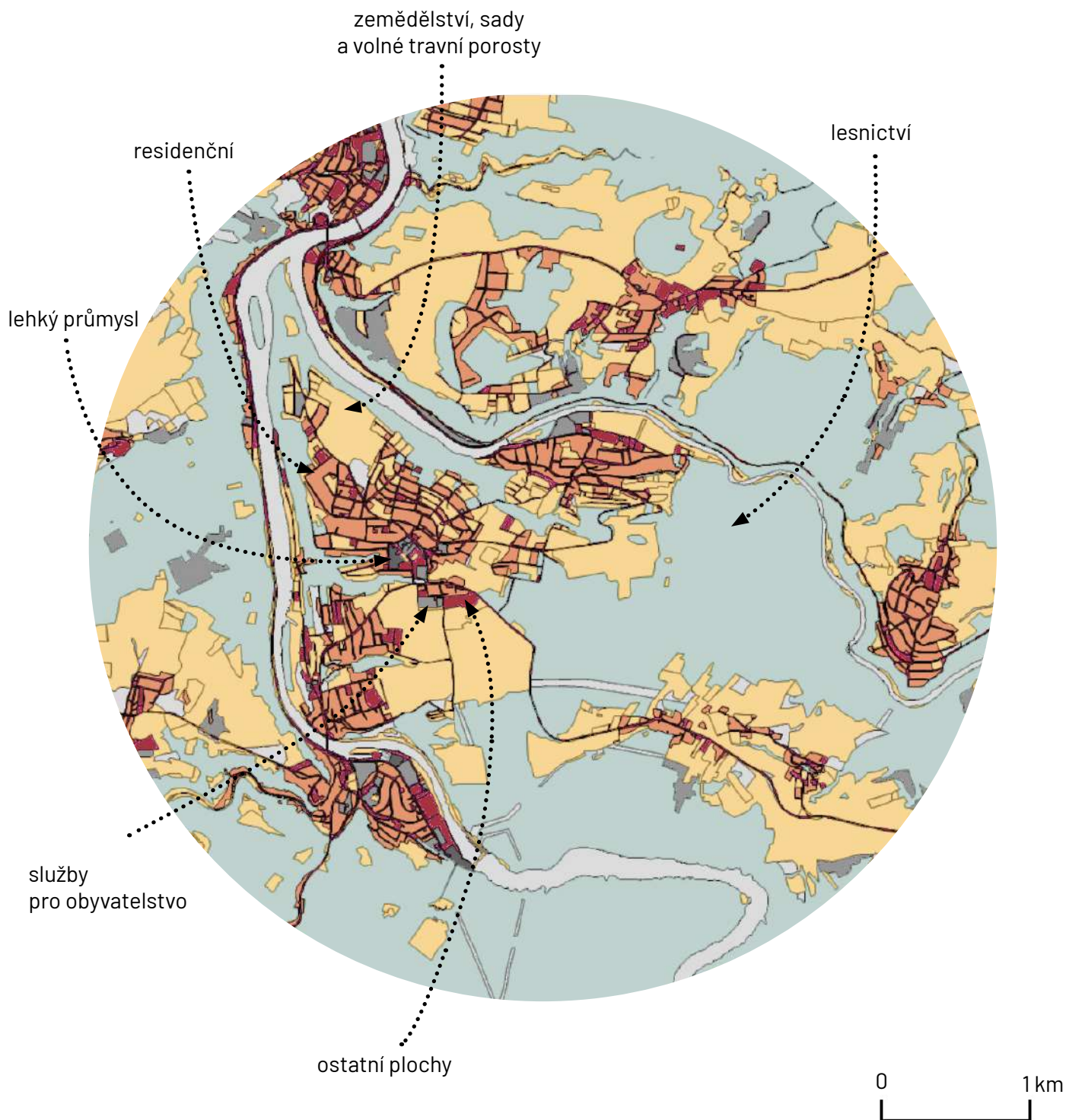
05_STRUKTURA OSÍDLENÍ

5.1 USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

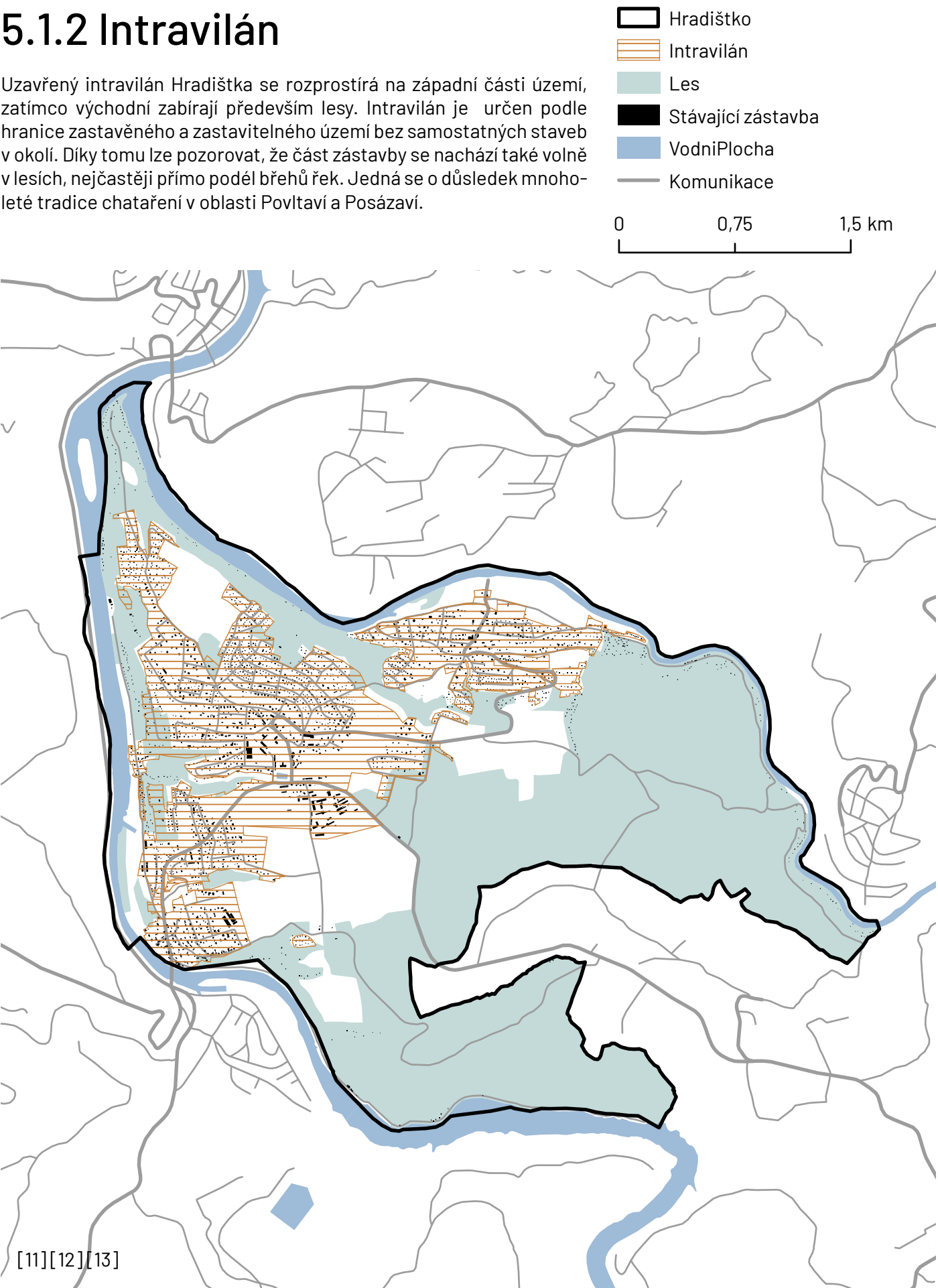
5.1.1 Využití území

Co se využití území na Hradištku týče, je zde hojně zastoupeno lesnictví a v menší míře zemědělství, kde se nejčastěji jedná o louky a pastviny. Residenční části se shlukují do tří center - na severovýchodě se nachází Pikovice, uprostřed Hradištka a na jihozápadě tvoří volnější masu Rajchardov a Brunšov.

5.1.2 Intravilán

Uzavřený intravilán Hradištka se rozprostírá na západní části území, zatímco východní zabírají především lesy. Intravilán je určen podle hranice zastavěného a zastavitelného území bez samostatných staveb v okolí. Díky tomu lze pozorovat, že část zástavby se nachází také volně v lesích, nejčastěji přímo podél břehů řek. Jedná se o důsledek mnoholeté tradice chataření v oblasti Povltaví a Posázaví.

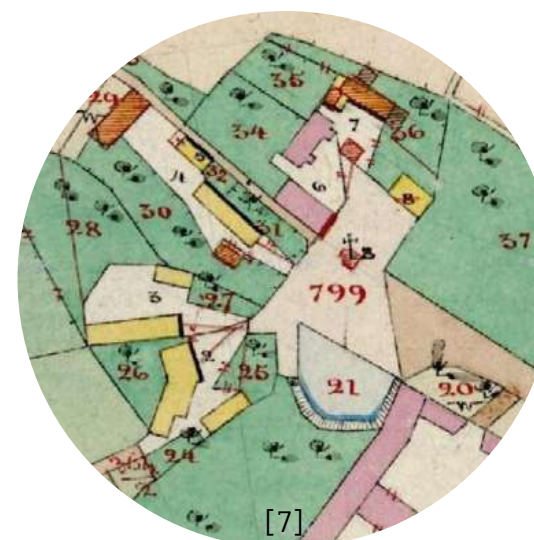
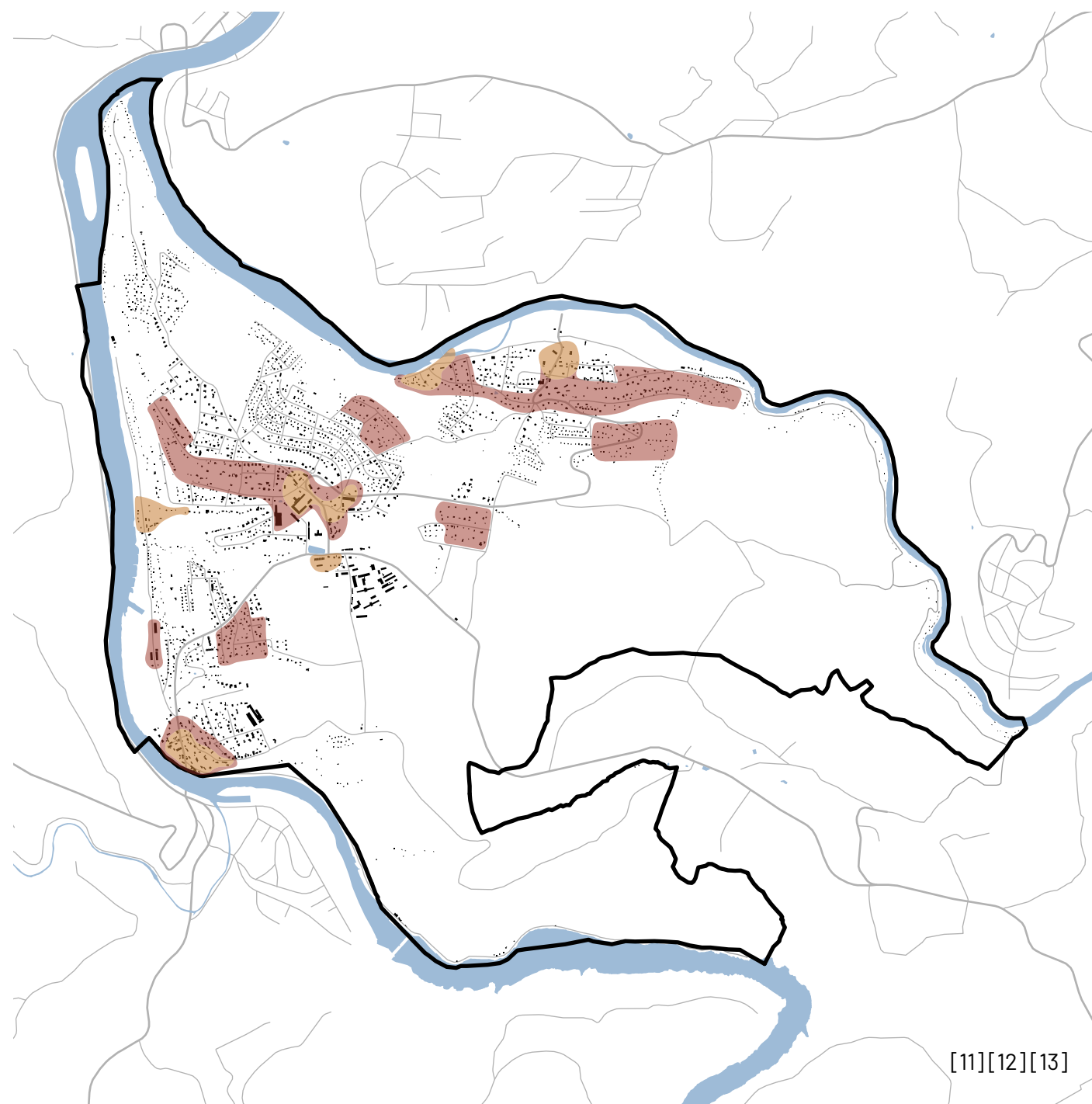
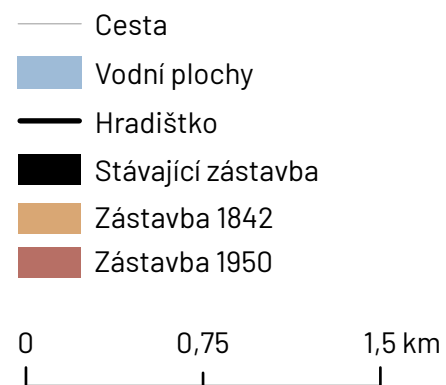
5.2 ZÁSTAVBA

5.2.1 Centra rozvoje zástavby

Zástavba se rozvíjela v rámci několika center. Nejvýznamnějším centrem je oblast kolem zámku a dnes již neexistujícího rybníku na návsi, dále v Pikovicích u někdejšího mlýna a podél hlavní cesty, a na Brunšově na břehu řeky. Několik domů bylo také u potoka na Šlemíně.

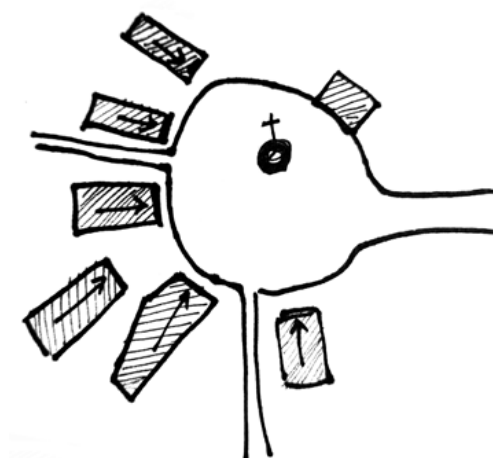
Během následujících zhruba 100 let se zástavba rozrůstala právě kolem těchto center, neznamená to však, že by tato centra zůstala zachována ve své původní podobě - leckteré stavby byly nahrazeny novými.

Rozvíjela se také zástavba drobných chat v lesích, která souvisela s oblibou Hradištka jakožto letní destinace u Prahy na počátku 20. století.

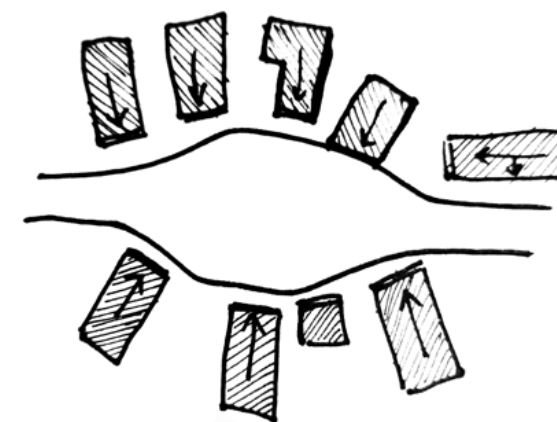
HRADIŠTKO

Hradištské centrum se rozvíjelo ve volnější návsní formě a dále podél hlavní komunikace směrem k Pivovarskému rybníku. Na návsi měla většina domů vlastní dvorek, byly štítově orientovány k návsi a většinou nestály přímo na uliční čáře.

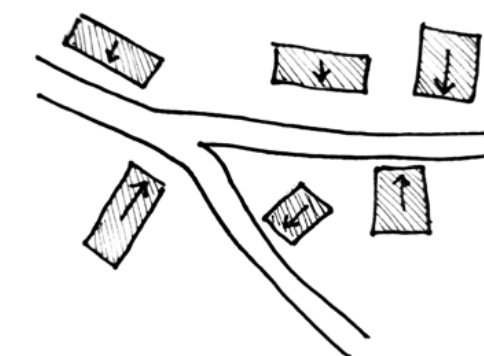
PIKOVICE

V Pikovicích vznikala zástavba podobnou volnější formou, zde však byla návěs méně patrná. Jednalo se spíše o lineární uspořádání podél rozšířené hlavní komunikace. Domy mají opět vlastní dvorky a převažuje štítová orientace, celkově je však zástavba více nahodilá.

BRUNŠOV

Na Brunšově se zástavba rozvíjela podél několika větších komunikací, domy se objevovaly se štítovou i okapovou orientací. Forma je zde nejvolnější ze všech tří pozorovaných center.

5.2.2 Typy zástavby

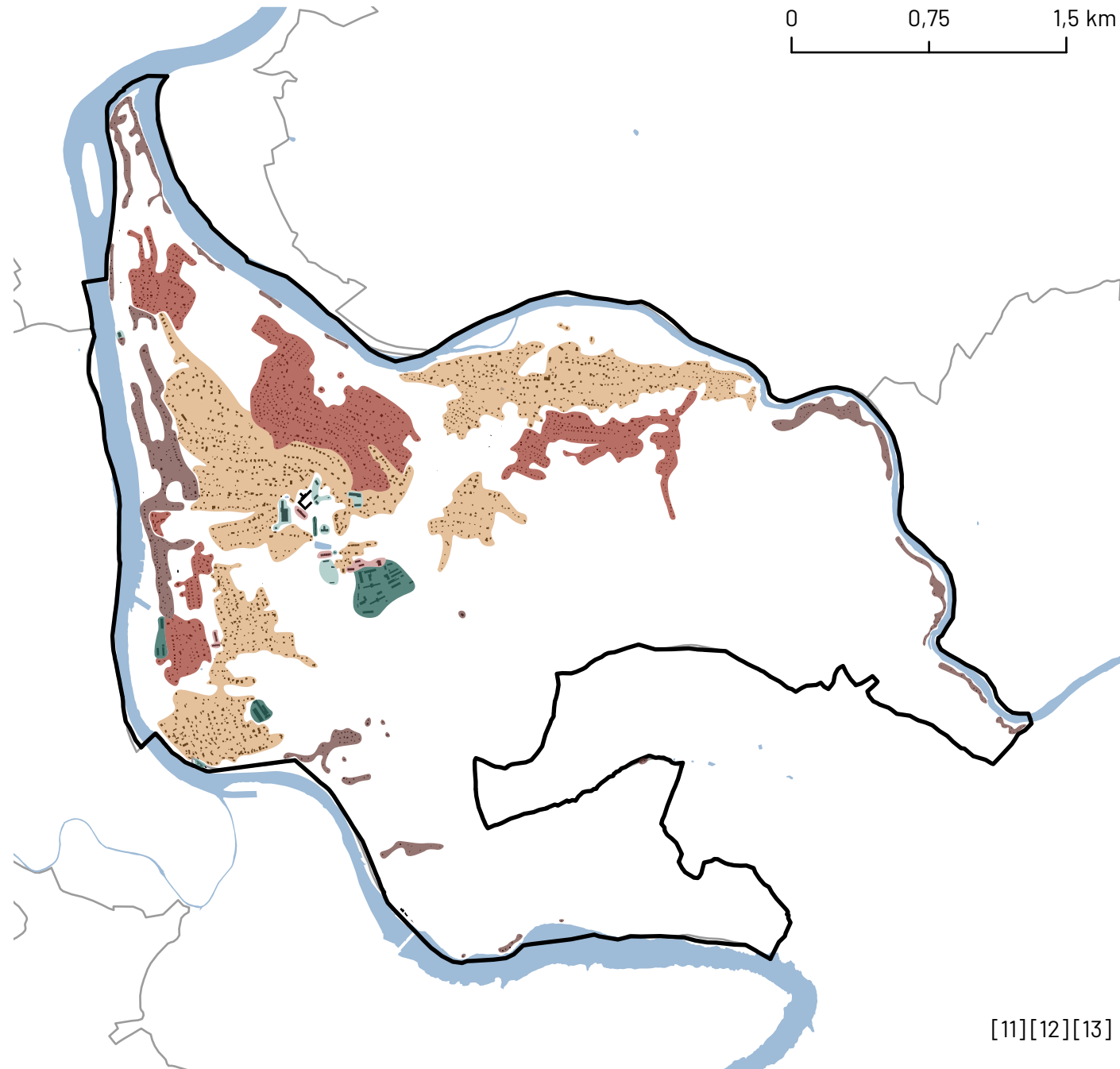
Pro Hradištko, jakožto původně významnou chatařskou oblast v blízkosti Prahy, je typická zástavba drobných chat, domků a rodinných domů.

V posledních letech se Hradištko stává atraktivní lokalitou pro trvalé bydlení a mnoho původních chat je přeměňováno na rodinné domy. Z toho důvodu zde vznikají rozsáhlé přechodné oblasti mezi chatařskou a rodinnou zástavbou, kde lze jen těžko identifikovat jako pouze jeden typ. Převážně se jedná o drobnější domky pro trvalé bydlení s typologií podobnou chatám.

V centru obce, okolo historických budov Učka a zámku, se nachází stavby občanské vybavenosti. U kraje obce potom stavby zemědělské a industriální.

- Rodinné domy
- Smíšená oblast rodinných domů a chat
- Chatařské oblasti
- Zemědělské, industriální aj. budovy
- Budovy obč. vybavenosti
- Okolní obce
- Vodní plochy
- Hradištko
- Stávající zástavba

0 0,75 1,5 km

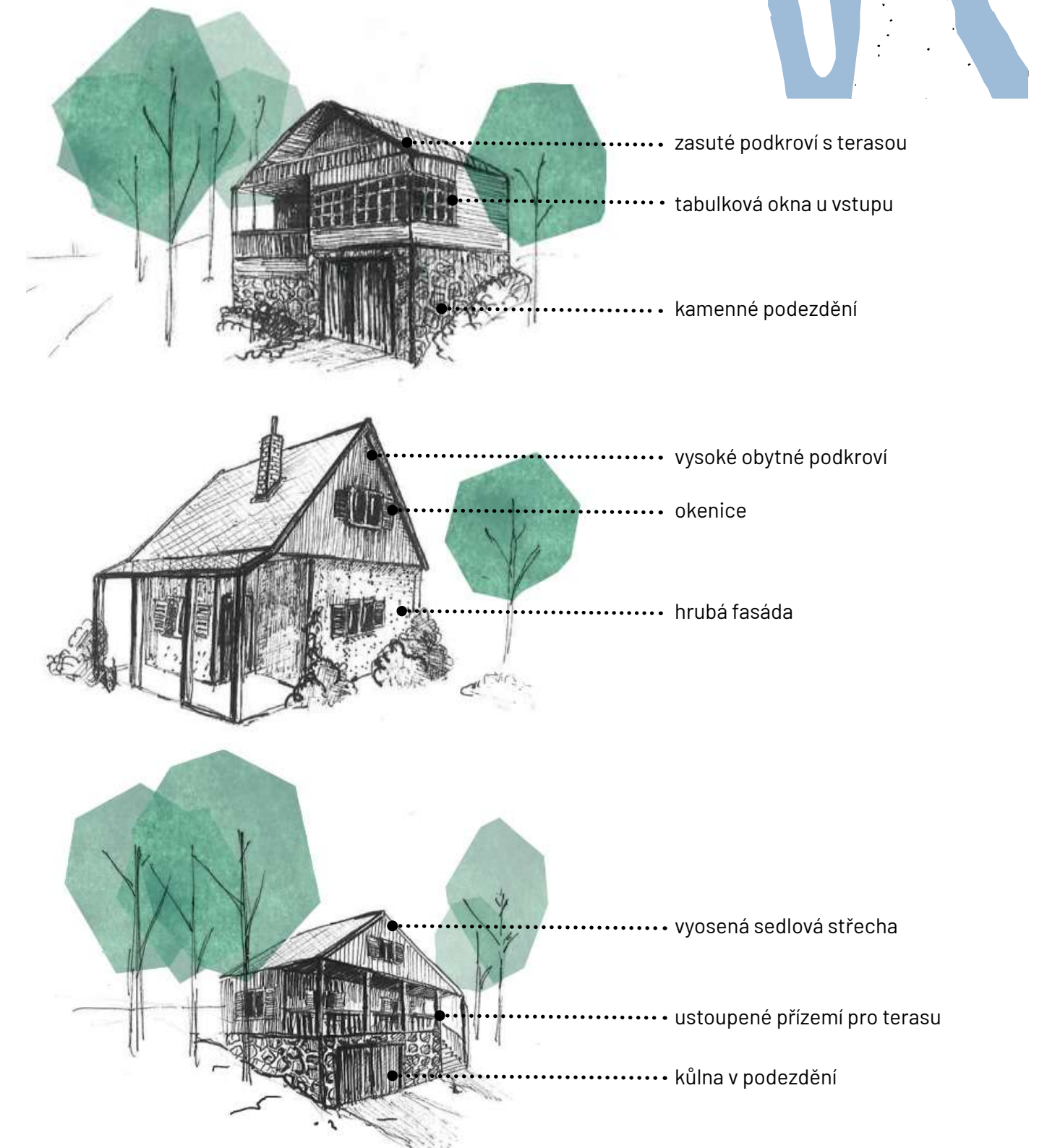

[11][12][13]

5.2.3 Typologie chatařských oblastí

Místní chatařské oblasti jsou specifické volným uspořádáním v lesnatých částech obcí, často na příkrých stránkách s výhledem na řeku. Tomu také odpovídá podoba chat, která se musí mnohdy složitému terénu přizpůsobit. Vznikají pak „vícepatrové“ domky s podstavbou, která často slouží jako kůlna, terasovitým přízemím a obytným podkrovím. Na rovinatějších lokalitách jsou časté podezděné chaty s vysokým dřevěným obytným podkrovím. Na následujících skicách je zobrazeno několik prvků, které se na místních chatách často objevují.

O historickém vývoji zdejší rekreace se můžete dočíst v kapitole 3.6.2.

5.3 DOPRAVA

POZEMNÍ KOMUNIKACE

II/102: silnice II. třídy významně ovlivňuje území Hradištko. Jedná se o jedinou velkou komunikaci v území, která vede přímo do Prahy. Zároveň přináší do území nemálo problémů, protože je často opravována a omezována, kapacitně nedostačuje a její náhrada nebo rozšíření není kvůli terénním podmínkám lehkou záležitostí. Silnice je z jedné strany omezena řekou Vltavou, z druhé strany příkrou strání brdských skalisek, které vyžadují častou údržbu kvůli uvolňování kamenů. S Hradiškem ji spojuje *most Dr. Edvarda Beneše*, který je navzdory své někdejší slávě na evropské úrovni v dezolátním stavu a v roce 2024 začínají jeho opravy.

II/106: silnice II. třídy, napojující se na silnici II/102. Tzv. Benešovská silnice vede přes Hradištko k Benešovu.

III/1061: místně významná komunikace III. třídy, která spojuje Hradištko s Pikovicemi a dále vede přes Sázavu na Petrov.

TURISTICKÉ A NAUČNÉ STEZKY

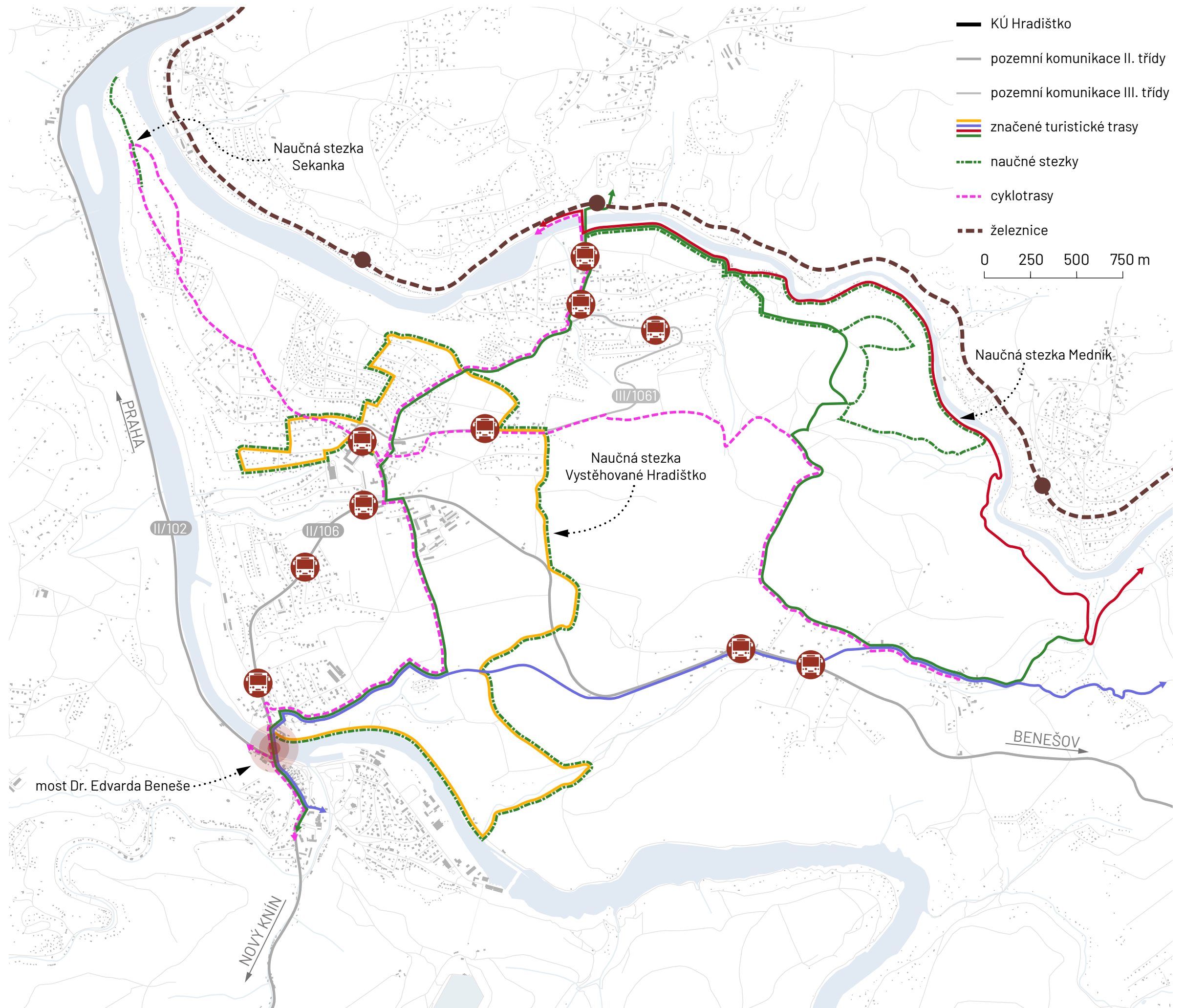
Na území Hradištko je vyznačeno několik barevných turistických tras a dvě naučné stezky.

NS Vystěhované Hradištko: připomíná události II. světové války, kdy bylo obyvatelstvo násilně vystěhováno a Hradištko obsazeno německou armádou.

NS Medník: zabývá se faunou a flórou okolí Medníku, významnou vzácnou bylinou kandík psí zub (*Erythronium dens-canis*).

CYKLOTRASY

V území se nachází i značené cyklotrasy. V některých případech však vedou přímo po větších komunikacích, které nejsou opatřeny cyklopruhem ani cyklopiktogramy.

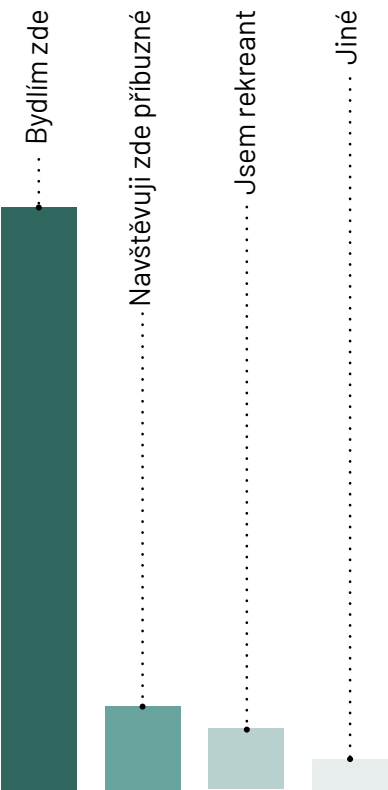
06_OBYVATELSTVO

6.1 DLE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU 2023

Následující data jsou založena na odpovědích 100 obyvatel a návštěvníků Hradištka a jeho blízkého okolí v rámci dotazníku vlastního zpracování.

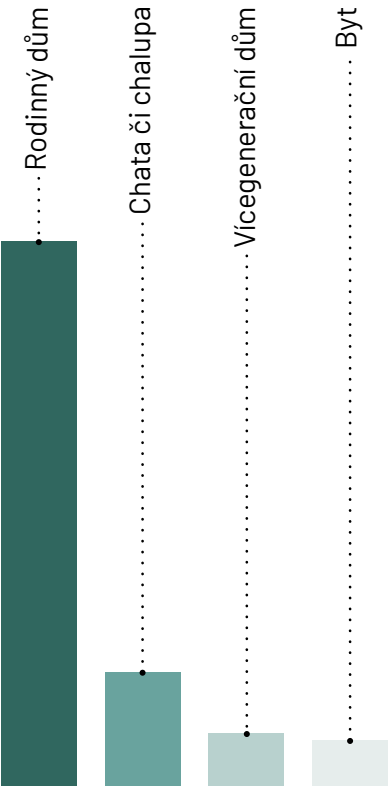
6.1.1 Důvod pobytu na Hradištku

TYP POBYTU

Nejčastěji dotazovaní uvedli, že na Hradištku trvale bydlí. Mezi odpověďmi se v menším množství také objevovaly návštěvy příbuzných nebo dojíždění na chatu a za jinou rekreací.

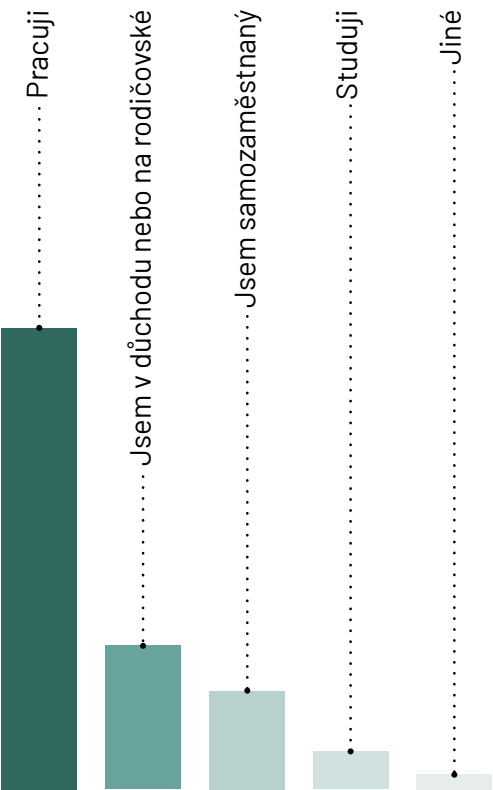
Odpovědi korespondují s daty z map, které poukazují na velké množství zastavby rodinných domů a chat, které se často v rodinné domy přetváří (kapitola 5.2.1 Typy zastavby).

TYP OBÝVANÉ NEMOVITOSTI

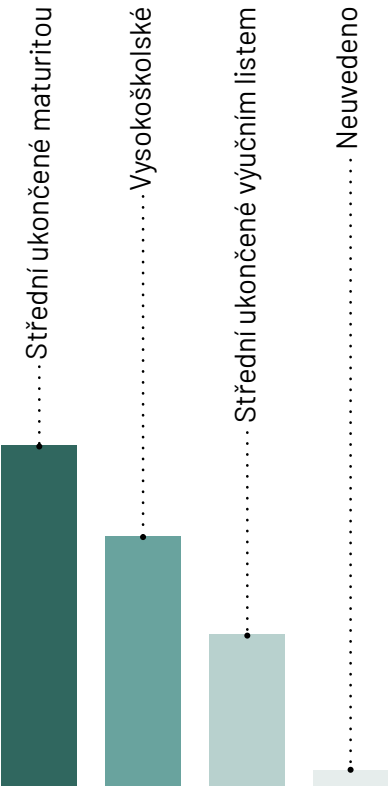
Na předchozí otázku navazovaly odpovědi na obývaný typ nemovitosti. Nejvíce dotazovaných zde pobývá v rodinných domech. Značně menší množství potom v chatách či chalupách nebo vícegeneračních domech, nejméně v bytech.

6.1.2 Zaměstnání a vzdělání

ZAMĚSTNÁNÍ

Dle dotazníku je na Hradištku největší podíl pracujících. V menším podíle jsou na druhém místě lidé v důchodu nebo na rodičovské a nejmenší skupinou jsou studenti.

VZDĚLÁNÍ

Nejpočetnější skupinou jsou na Hradištku lidé se středoškolským vzděláním zakončeným maturitou, v závěsu jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé. Nejmenší, ale přesto hojnou skupinou jsou lidé se středoškolským vzděláním zakončeným výučním listem. Přestože někteří lidé s maturitou jsou samozřejmě také dosavadní studenti, při výběru pouze pracujících dotazovaných se pořadí skupin nezmění.

Zajímavé je, že pokud bychom brali v potaz pouze lidi v důchodu či na rodičovské, nejpočetnější skupinou by byli vysokoškoláci a následně lidé s výučním listem.

6.1.3 Motivace zůstat na Hradištku

„PLÁNUJETE V NÁSLEDUJÍCÍCH 15 LETECH ZŮSTAT NA HRADIŠTKU?“

Většina dotazovaných plánuje na Hradištku v dohledné budoucnosti také zůstat. Pouze relativně malé množství dotazovaných zůstat neplánuje. Grafy níže zobrazují, jak se poměr lidí, kteří zde chtějí zůstat, mění dle různých kritérií.

DLE VZDĚLÁNÍ

Např. z lidí s vysokoškolským vzděláním je rozhodnut zůstat největší podíl ze všech tří skupin, zároveň je i největší podíl rozhodnut odejít. U lidí se středoškolským vzděláním více lidí váhá.

DLE VĚKU

Rozdělení dle věku je obzvlášť důležité, protože velké množství respondentů bylo ve věku 27-50 let, kde se dá předpokládat, že se jedná převážně o lidi, kteří se již usadili. Je zde zajímavé podívat se hlavně na lidi ve věku 19-26 let, tedy lidi dokončující studia, pomalu zakládající rodiny nebo hledající svou životní perspektivu obecně. Zde je nejmenší podíl ze všech tří skupin rozhodnut zůstat a největší váhá či je rozhodnut Hradištko opustit.

DLE VZTAHU K NEMOVITOSTI

Rozvahy nebo úplné rozhodnutí opustit Hradištko mají nejčastěji nájemci, méně potom spoluvlastníci nemovitostí. Nejvíce jistí svým pobytem jsou si samostatní vlastníci.

DLE VZDĚLÁNÍ

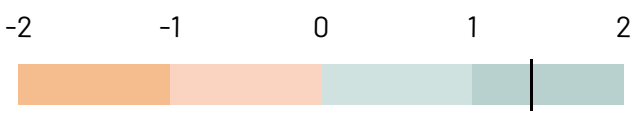
DLE VĚKU

DLE VZTAHU K NEMOVITOSTI

6.1.4 Hodnocení Hradištku

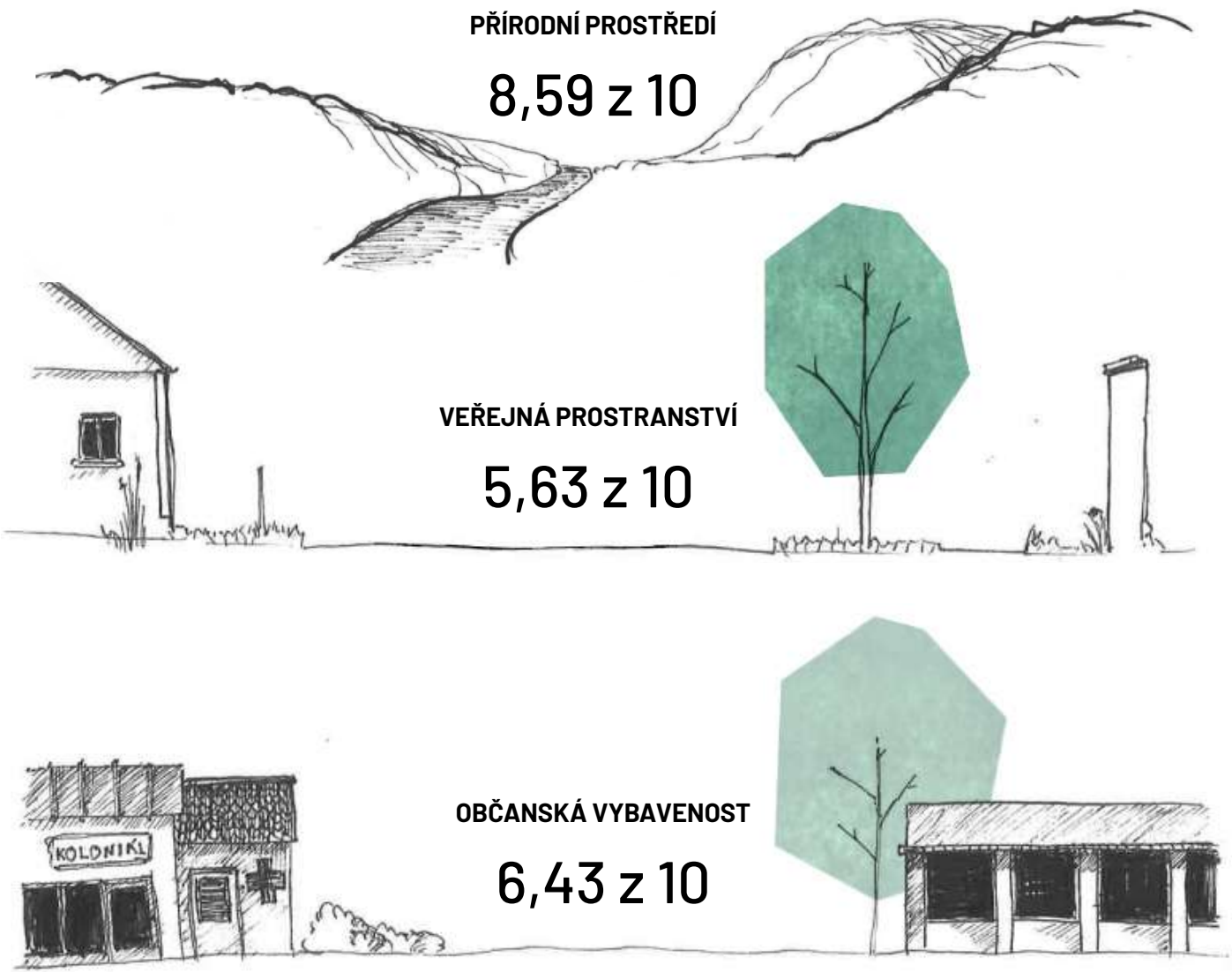

NEJČASTĚJI ZMIŇOVANÁ NEGATIVA

- neopečované veřejné prostory
(zchátralý zámek a okolí, žádná náves)
- nedostačující občanská vybavenost
(málo volnočasových aktivit, obchod s potravinami, místa pro setkávání a kulturní akce, malá kapacita MŠ)
- špatný stav silničních komunikací
- málo frekventované autobusové spoje
- rozšiřující se zástavba do krajiny
- absence technické infrastruktury v částech obce

NEJČASTĚJI ZMIŇOVANÁ POZITIVA

- příroda
- klid a ticho
- výhledy
- společnost a život v ní
- kulturní akce
- specifické podniky nebo občanská vybavenost
(např. MŠ, louka pro výcvik psů, hřiště)
- lokalita celkově
- dostupnost do Prahy

6.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST

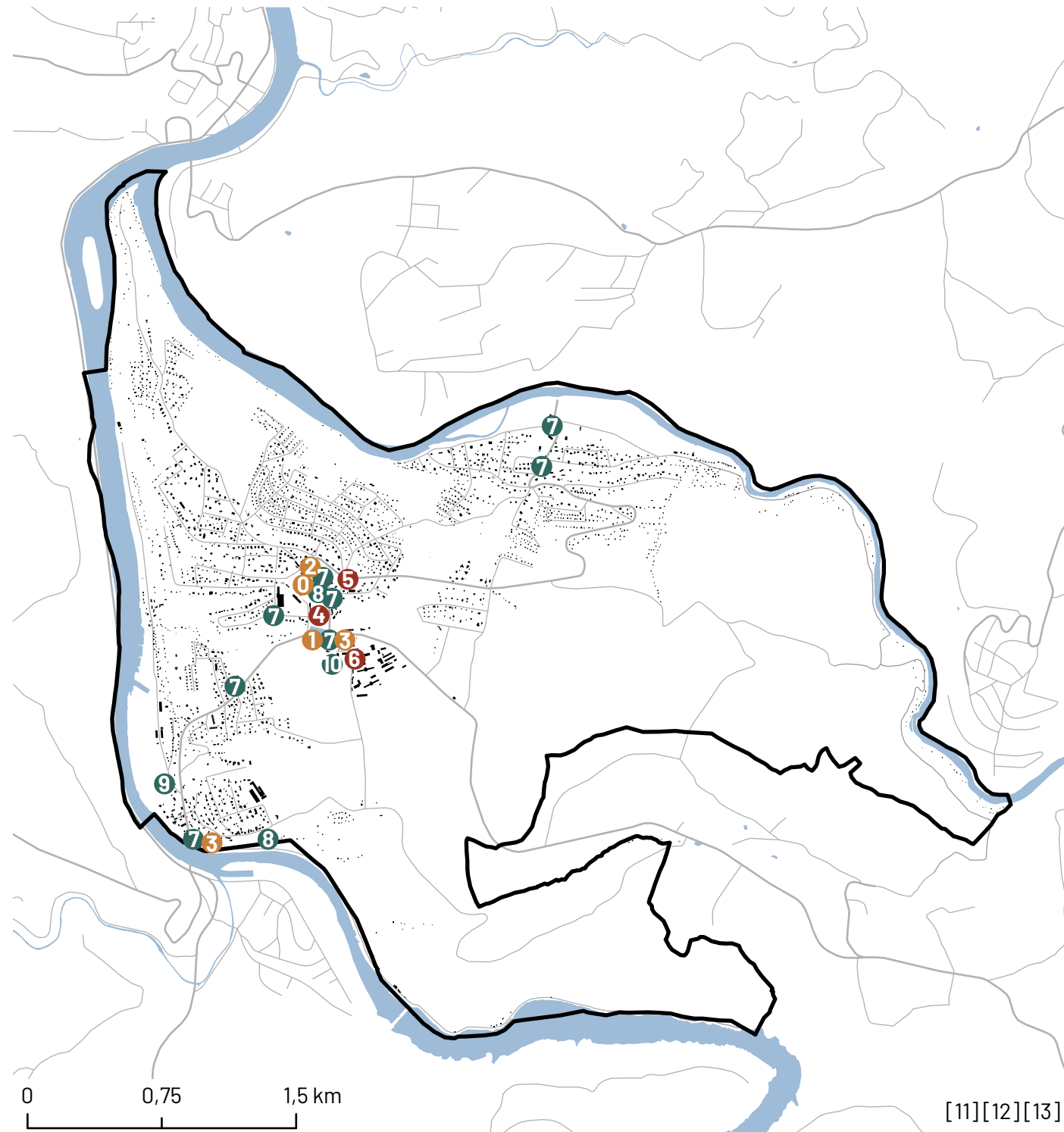
ZÁKLADNÍ VYBAVENOST

Hradištko má vlastní obecní úřad, který aktuálně sídlí na zámku. Naproti zámku je vedena Balíkovna České pošty. U Pivovarského rybníku se v jednom z řadových domků nachází zdravotní středisko.

U Pivovarského rybníku je také malý obchod s potravinami, další se nachází na Brunšově. V území není žádný větší obchod s potravinami, drogerií aj. zbožím pro základní potřeby obyvatel.

V obci je mateřská škola, základní škola a obecní knihovna. V areálu mezi mateřskou školkou a zámkem v posledních letech vzniklo nové dětské hřiště.

- Cesta
- Vodní plochy
- Hradištko
- Stávající zástavba
- 0 Obecní úřad
- 1 Zdravotní středisko
- 2 Pošta
- 3 Potraviny
- 4 Mateřská škola
- 5 Základní škola
- 6 Knihovna
- 7 Restaurace aj.
- 8 Dětské hřiště
- 9 Bikepark
- 10 Fotbalové hřiště

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

kapacita: 430 žáků

třídy: 18 kmenových tříd + 2 menší

Od r. 2015 jsou zde vyučováni i žáci II. stupně. Žáci se stravují částečně ve školní jídelně při MŠ Hradištko a částečně v jídelně LUPALIS. V současné době se přeměňuje z malotřídní školy na organizovanou. [34]

MATEŘSKÁ ŠKOLA

kapacita: 73 žáků

třídy: 3 věkově smíšené

měsíční sazba předškolního vzdělávání: 700 Kč

V současné době probíhá sbírka pro revitalizaci zahrady, která se má realizovat po etapách. Školka disponuje vlastní jídelnou. [35]

VYBAVENOST VE VEDLEJŠÍCH OBCÍCH

Na území Hradištko schází domov pro seniory, lékárna, kostel a hřbitov. Tato vybavenost je dostupná ve vedlejších Štěchovicích. Nachází se tam také další základní a mateřská škola.

[34] Nová budova ZŠ

Dětské hřiště na Hradištku.
Foto: L. Buriánková

Dětské hřiště na Hradištku.
Foto: L. Buriánková